

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет філології й журналістики імені Михайла Стельмаха
Кафедра журналістики, реклами та зв'язків з громадськістю

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

СЕРГІЙ ЖАДАН ЯК МЕДІАОБРАЗ

Студентки IV курсу 4ЖА групи
Освітньої програми *Журналістика*
Галузі знань *06 Журналістика*
Спеціальності *061 Журналістика*
Ступеня вищої освіти *бакалавра*
Гуменюк Анни Федорівни

Науковий керівник: **Гальчак С.Д.**,
професор, доктор історичних наук

Розширена шкала

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Голова Екзаменаційної комісії: _____
(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени Екзаменаційної комісії: _____
(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

АНОТАЦІЯ

Гуменюк А.Ф. Сергій Жадан як медіаобраз: Спеціальність 061 Журналістика; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, Вінниця, 2025. 62 с.

Кваліфікаційна робота присвячена аналізу медіаобразу письменника, музиканта і військовослужбовця Сергія Жадана в сучасних українських ЗМІ. У науковому дослідженні з'ясовуються теоретичні засади медіаобразу в сучасному журналістичнознавстві та встановлюється вплив медіаперсони на громадську думку та особистість медіаспоживача. У науковій розвідці розглядається висвітлення письменницької та музикальної діяльності Сергія Жадана в масмедіа, досліджується його образ як волонтера та військовослужбовця у журналістських матеріалах таких українських ЗМІ, як «MyKharkov.info», «Espresso.tv», сайт газети «Голос України», «Громадське радіо» та «STB.ua». Окремо проаналізовано публіцистику сучасного українського письменника, зокрема, його авторські колонки та цикл есе «Блок НАТО». Встановлено роль медіаобразу Сергія Жадана для формування сприйняття українцями волонтерів та військовослужбовців.

Ключові слова: медіаобраз, медіаперсона, герой, медіареальність, Сергій Жадан, публіцистика, есеїстика.

ANNOTATION

Humeniuk A.F. Serhii Zhadan as image media.: Specialty 061 Journalism; Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University, Vinnytsia, 2025. 62 p.

The qualification work is devoted to the analysis of the media image of the writer, musician and soldier Serhii Zhadan in the contemporary Ukrainian media. The research clarifies the theoretical foundations of the media image in modern journalism and establishes the influence of a media personality on public opinion and the personality of the media consumer. The research examines the coverage of Serhiy Zhadan's writing and musical activities in the media, and explores his

image as a volunteer and a soldier in the journalistic materials of such Ukrainian media as «MyKharkov.info», «Espresso.tv», the website of the newspaper «Voice of Ukraine», «Hromadske Radio» and «STB.ua». The journalism of the contemporary Ukrainian writer is analyzed separately, in particular, his author's columns and a series of essays «NATO Bloc». The role of Serhiy Zhadan's media image in shaping Ukrainians' perception of volunteers and military personnel is determined.

Keywords: media image, media person, hero, media reality, Serhiy Zhadan, journalism, essay.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Теоретичні підходи до вивчення медіаобразу.....	8
1.1. Медіаобраз у сучасному журналістичнознавстві.....	8
1.2. Вплив медіаперсони на громадську думку.....	16
РОЗДІЛ 2. Образ Сергія Жадана в медійному просторі.....	2
	8
2.1. Висвітлення письменницької та музикальної діяльності Сергія Жадана в ЗМІ.....	2
2.2. Сергій Жадан як волонтер та військовослужбовець у журналістських матеріалах.....	8
	3
	7
2.3. Публіцистика Сергія Жадана в інформаційному просторі.....	4
	5
ВИСНОВКИ.....	5
	4
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	5
	7

ВСТУП

Актуальність дослідження. Медіаобрази в сучасному інфопросторі здатні відображати реальність та формувати її у сприйнятті громадян. Вони впливають на сприйняття важливості соціальних, політичних і культурних подій. Медійні особистості, які мають високий рівень довіри серед своєї аудиторії, можуть впливати на громадську думку своїми заявами та діями. Медіаперсони почасти стають зразками для наслідування, впливаючи на формування та зміну соціальних норм і цінностей у суспільстві. Відносини, що формуються між аудиторією та медіаперсонами, можуть імітувати реальні міжособистісні стосунки, впливаючи на вибір медіаспоживача та його поведінку.

Дослідження медіаобразу Сергія Жадана та впливу медіаперсонажів на реципієнта є актуальним у сучасному журналістикознавстві, що зумовлено постійним розвитком та еволюцією медіапростору. Вивчення цієї теми важливе для того, щоб зрозуміти, як медіа формують соціальні наративи та впливають на громадську думку. Ці питання особливо популярні в контексті зростання соціальних мереж і цифрових платформ, котрі трансформують традиційні підходи до медіакомунікації.

Мета дослідження – проаналізувати образ Сергія Жадана в сучасному медіапросторі.

Завдання нашої роботи:

- з'ясувати теоретичні засади медіаобразу в сучасному журналістикознавстві;
- встановити вплив медіаперсони на громадську думку;
- розглянути висвітлення письменницької та музикальної діяльності Сергія Жадана в ЗМІ;
- дослідити образ Сергія Жадана як волонтера та військовослужбовця у журналістських матеріалах;

- проаналізувати публіцистику сучасного українського письменника в інформаційному просторі.

Об'єкт дослідження – українські медіа «MyKharkov.info», «Espreso.tv», сайт газети «Голос України», «Громадське радіо» та «STB.ua».

Предмет дослідження – образ Сергія Жадана в медіа.

Методи дослідження. У нашому дослідженні використано такі методи: метод системного аналізу – для з'ясування теоретичних засад медіаобразу; узагальнення – для вивчення впливу медіаперсони на суспільство та громадську думку; описовий метод – для опису образу Сергія Жадана в різних медіа; аналіз – для встановлення впливу діяльності українського письменника, музиканта, військовослужбовця на свідомість громадян України.

Джерела дослідження. Теоретичною базою у дослідженні медіаобразів, медіагероїв, соціообразів, публіцистичних образів стали наукові розвідки таких українських учених, як М. Абрамова, І. Балалуєва, І. Березовська, В. Білецька, А. Веремчук, А. Волик, Ю. Дьяченко, О. Євтушенко, Т. Жеребцова, Л. Івасенко, І. Капраль, О. Кирилова, В. Конах, Т. Космеда, І. Литовченко, Д. Лікарчук, О. Михайлович, О. Онищук, Я. Пархоменко, Л. Чернявська та ін. Парасоціальним зв'язкам медіаперсони і медіаспоживача присвятила багато досліджень Ю. Чаплінська. Серед зарубіжних теоретиків медіаобразу – К. Еял, Дж. Кохен, С. Гувер, Ф. Джеймісон, М. Майнфолд, К. Росенгрен, С. Віндал, А. Рубін, М. Персе, Дж. Тсао, Г. Стівер, Д. Зільман та ін.

Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає в аналізі медіаобразу Сергія Жадана у сучасних ЗМІ, його впливу на розвиток української культури й мистецтва та на свідомість громадян в умовах російсько-української війни.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Одержані результати можуть бути використані для підготовки наукових робіт здобувачів вищої освіти та для вивчення навчальних дисциплін

«Журналістський фах», «Журналістська етика», «Нові медіа», «Інтернет-журналістика», «Проблематика ЗМІ», «Теорія публіцистики».

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Результати нашого дослідження були представлені під час виступів на науково-практичних конференціях:

1. III Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених «Сучасний масмедійний простір: реалії та перспективи» (Тернопіль, 9 квітня 2025 р.).
2. Всеукраїнська студентська наукова онлайн-конференція «Актуальні проблеми журналістики» (Полтава, 30 квітня 2025 року).
3. II Всеукраїнська студентська науково-практична онлайн-конференція «Інтернет-журналістика та новітні технології в сучасних медіа» (Вінниця, 1 травня 2025 р.).

Публікації. За темою кваліфікаційної роботи опубліковано наукові статті:

1. Гуменюк А. Медіаобраз Сергія Жадана в онлайн-медіа «Читомо». *Журналістика й мистецтво слова: збірник наукових статей* / Гол. редактор Т.О. Цепкало; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського. Вип. 17. Вінниця: ТОВ «Меркюрі-Поділля», 2025.
2. Гуменюк А. Особливості висвітлення медіаперсони Сергія Жадана на платформі «РБК-Україна». *Інтернет-журналістика та новітні технології в сучасних медіа: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції* / за ред. В.О. Гандзюка. Вінниця : ВДПУ імені М. Коцюбинського, 2025.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, двох розділів, що містять 5 підрозділів, висновків та списку використаної літератури (49 джерел). Загальний обсяг роботи – 62 сторінки, основний текст викладений на 56 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ МЕДІАОБРАЗУ

1.1. Медіаобраз у сучасному журналістичнознавстві

У світі постійно зростаючих інформаційних потоків медіа відіграють дедалі важливішу роль у формуванні сучасного суспільства. Вивчення та розуміння механізмів їхнього впливу є необхідним для забезпечення позитивного впливу медіа на розвиток культури та націй. Медіа можуть впливати на зміну та адаптацію культурних норм і практик, посилюючи певні тенденції або, навпаки, сприяючи збереженню традиційних цінностей.

В. Конах під поняттям «мас-медіа» розуміє «сукупність методів та засобів, за допомогою яких централізовані постачальники передають, розповсюджують та розподіляють інформацію й інші форми символічної комунікації численній, різномірній і географічно розсіяній аудиторії» [17, с. 113]. Медіа формують національні наративи, які можуть зміцнювати почуття національної єдності та гордості, а також слугувати інструментом політичного впливу. Водночас в епоху глобалізації медіа сприяють формуванню глобальної свідомості, в якій гармонізуються міжнародні стандарти та культурні відмінності.

Трансформація медіа та становлення «медіасуспільства» є складними та багатограними процесами, які охоплюють низку технологічних, соціальних та культурних аспектів. Швидкі зміни в комунікаційних технологіях, такі як поширення Інтернету, мобільних технологій та соціальних мереж, революціонізували спосіб споживання інформації, взаємодії один з одним та участі в суспільному житті. При цьому І. Литовченко зазначає, що «постійний розвиток і зміна медіапростору створює передумови для формування нового медіа-образу і медіа-порядку, трансформації медіа-культури в цілому: послаблення обмежень для доступу до потоків інформації; зростання об'ємів інформації; інтеграція національних медіа-ринків в глобальну медіа-структуру; практично

необмежена доступність медіа-ресурсів Інтернету незалежно від місця знаходження людини тощо» [5, с. 43]. Роль ЗМІ в сучасному світі важко переоцінити, адже вони є не лише посередниками інформації, а й активними учасниками процесу соціального конструювання реальності. Важливо підходити до споживання медіаконтенту критично, аналізуючи та враховуючи можливий вплив медіа на розвиток особистості та формування світогляду.

Медійний образ є досить новим і малодослідженим поняттям в українському журналістичнознавстві, що зумовлює необхідність його глибшого термінологічного та методологічного осмислення. Цей феномен є результатом динамічної взаємодії медіаіндустрії та масової аудиторії і демонструє спосіб, у який медіа формують сприйняття дійсності.

М. Абрамова дає таке визначення: «В широкому сенсі слова медіаобраз передбачає будь-яке створення реальності в межах двосторонньої інтернет-комунікації» [1, с. 56]. У сучасному медіапросторі завдяки універсальній доступності інтернету та соціальних мереж пересічні користувачі також стають активними учасниками формування та поширення медіаобразів. Це явище змінює традиційне розуміння масмедіа, в котрому раніше домінували великі медіакомпанії та публічні особи.

Медіаобраз є фундаментальним елементом сучасних медіа, який впливає на сприйняття громадськості та формування громадської думки. Це складний конструкт, що створюється за допомогою інформаційних потоків і медіаконтенту, зокрема новин, репортажів, інтерв'ю та інших форм ЗМІ. Розуміння природи та динаміки медіа-образу дозволяє краще оцінити його вплив на суспільство та культуру. А. Волик також відзначає, що «медіаобраз є частиною цілісного образу, який існує документально, у вигляді текстів ЗМІ, а тому є автономним і піддається дослідженню. Тобто медіаобраз – те, що створюється на основі роботи ЗМІ, своєрідна колективна робота журналістів над образом людини або предмета» [7, с. 82]. Таке розуміння медіаобразу відкриває широкі перспективи для аналізу впливу ЗМІ на

громадську думку та культурні процеси. Медійні образи, які створюють журналісти, не лише відображають, але й формують сприйняття світу аудиторією, забарвлюючи інформацію відповідно до власних реальних світоглядних уявлень, цінностей та політичних переконань.

І. Балалуєва відзначає, що медіаобраз можна розглядати як «одиницю виразних засобів ЗМІ, яка представляє собою художню конструкцію, спрямовану на моделювання не стільки фактичної, як емоційної складової медіаподії» [3, с. 86]. Я. Пархоменко відносить до структури медіаобразу публіцистичний образ як ціле і частину: «Як особливо значущий компонент в структурі медійного образу пропонується виділити той, який найбільшою мірою відповідає за процес формування громадської думки. Таким компонентом є публіцистична складова або публіцистичний образ. Формується він за допомогою приписування деякому конкретному фрагменту реальності морально-етичної оцінки в процесі визначення його соціокультурної значущості і впливу» [24, с. 40].

Ф. Джеймісон у своїй науковій розвідці «Постмодернізм, або Логіка пізнього капіталізму» аналізує складні процеси трансформації культури в умовах постмодерну, виокремлюючи роль ностальгії як ключового елемента сучасного культурного ландшафту. Науковець вважає, що в постмодерній культурі історичний досвід і автентичність наративу втрачають свою силу, замінюючи культуру, котра значною мірою заснована на медіаобразах. Теоретик вказує на те, що «постмодернізм привніс повну блокаду історизування як єдино правильного досвіду, замінивши його на химерну естетику ностальгійного модусу, що вдовольняє відчайдушне людське бажання історії: трансформуючи минуле в «гігантську добірку образів, численних фотографічних симулякрів» [43, с. 18].

Кожен медіаобраз створюється і сприймається в контексті численних змін, включаючи культурний фон, особистий досвід і соціально-політичні умови, що одночасно формують соціальну реальність. Процес формування медіаобразу І. Березовська описує як взаємодію між автором і глядачем, де

кожна сторона має власну активність у процесі комунікації. Це динамічний процес, який передбачає кодування та декодування інформації за допомогою символів, що мають культурне та індивідуальне значення: «Комунікативний процес, який розгортається між автором і глядачем у своєму класичному варіанті, має наступну схему: повідомлення – комунікація – інтерпретація. Естетичний образ є якимось повідомленням, яке автор “надсилає” глядачеві» [4, с. 89]. Журналіст, редактор, письменник чи будь-який інший творець медіаконтенту використовує спеціальні символи, мову, зображення, звуки тощо, щоб передати певне значення чи інформацію. Ці символи обираються так, щоб якомога ефективніше передати наміри та цілі автора. У сучасному світі медіаіндустрія є ключовим «архітектором» медійних образів, використовуючи технологічні інструменти та наративні техніки. Образ реальності адаптується до форматів, які можуть резонувати з суспільством (емоційна залученість, візуальне враження, символізм тощо).

Медіаобрази відіграють значущу роль у формуванні масової свідомості, створюючи або моделюючи реальність, яку споживає аудиторія. Ці образи можуть бути інструменталізовані для досягнення певних цілей, таких як вплив на громадську думку, формування політичних переконань або навіть маніпулювання культурними та соціальними проявами. Серед специфічних рис медіаобразу М. Абрамова називає такі: «орієнтація на відтворюваність, масовість, (стерео) типізування, лінійність, заданість» [1, с 56]. Медіаобрази взаємопов'язані з медіаіміджем та спрямовані на створення певного ефекту для споживачів. Медіаобрази часто використовуються для підсилення або модифікації іміджу, надаючи йому більшої глибини, реалістичності та емоційного резонансу. З іншого боку, ефективний імідж може мати більший вплив на медіаобрази, роблячи їх більш переконливими та значущими для аудиторії.

Медіаобраз формується шляхом поєднання різних іміджів, створюючи багатовимірний портрет, що може включати в себе різні аспекти людини, продукту чи події. Це дозволяє масмедіа керувати сприйняттям на кількох

рівнях. Завдяки своїй універсальності та впізнаваності медійні образи мають потужний вплив на формування та зміну громадської думки. Вони допомагають поширювати ідеї, норми, цінності та впливати на політичні й соціальні процеси.

Медіаантропология надає інструменти для розуміння складного впливу ЗМІ на сучасне суспільство, допомагаючи аналізувати як існуючі, так і нові способи взаємодії з медіа, а також соціальні дослідження, присвячені їм. Медійні антропологи вивчають, як образи в медіа слугують не лише репрезентаціями реальності, а й лінгвістичними системами, що мають складні значення і впливають на те, як ми сприймаємо світ. Ці образи можуть включати в себе все – від фотографій і відео до віртуальної реальності та мультимедіа. В. Білецька в рамках медійної антропології виокремлює такі типи медіаобразів: «магічні образи (предмети давніх магічних культів), образи як міметична репрезентація, образи як технічна симуляція» [6, с. 84]. Сучасні засоби масової інформації, особливо телебачення та інтернет, мають сильний вплив на формування образу реальності у свідомості суспільства. Цей вплив часто обговорюється в контексті культурної гомогенізації, маніпулювання громадською думкою та зміни способу сприйняття світу.

Ю. Чаплінська відзначає: «Одним з основних елементів парасоціальної теорії є медіаперсона, з якою медіаспоживачі і прагнуть побудувати взаємодію. Такою персоною можуть бути як реальні люди (спортсмени, актори, співаки, політики), так і вигадані персонажі (герої фільмів, мультфільмів й ігор), а також гібриди, такі як роботи, боти чи програми із штучним інтелектом» [32, с. 24].

Певні медіаобрази набувають героїчного статусу в сучасному суспільстві, зважаючи не тільки на механізми медійної комунікації, але й на глибші соціокультурні процеси. Герої, які створюються та підтримуються через ЗМІ, впливають на формування суспільної свідомості, відображаючи та впливаючи на світогляд, моральні цінності та соціальну структуру.

Героїчні медіаперсонажі часто відображають панівний світогляд та ідеали суспільства в певний період, відображаючи на соціальні та політичні реалії. О. Євтушенко виокремлює різні комунікаційні механізми подачі та формування героїчних медіаобразів: «портретна характеристика й портретна характеристика на тлі епохи (виявляється в жанрах портретного та історичного нарису переважно в якісних виданнях), акцентування окремих подвигів (використовується масовими виданнями в матеріалах з ознаками нарисовості), створення інформаційного фону довкола великих героїв (досягається завдяки подачі новинних матеріалів), саморепрезентація (в інтерв'ю) або репрезентація через спогад (інтерв'ю з елементами нарису), посилення на авторитет героя (експертні оцінки, коментарі), маркування за допомогою лексем “герой”, “подвиг”, “видатний”, “легендарний”, “незвичайний” тощо» [9, с. 20]. Розуміння цих механізмів дає змогу глибше зрозуміти, як формується громадська думка і як масмедіа впливають на суспільні відносини та культурне сприйняття. Своїми текстами журналісти можуть впливати на емоційний стан аудиторії, викликаючи страх, співчуття, гнів або радість, що має значний вплив на громадську думку та поведінку. Медійні образи можуть нести певне ідеологічне навантаження, відображаючи політичні уподобання та цінності журналістів або медіаорганізацій. Це часто призводить до поляризації громадської думки, особливо в умовах соціально-політичної нестабільності.

Розуміння просторових критеріїв мовних практик у медіа відкриває можливості для глибшого аналізу того, як інформація впливає на суспільні настрої та політичні процеси. Глобалізація інформаційних потоків означає, що новини та інформація можуть миттєво поширюватися і ставати доступними по всьому світу. Це створює динамічний інформаційний простір, в якому стираються межі між національними та міжнародними новинами. Таким чином, за Л. Чернявською, «дискурсивні практики активно залучають поділ на “ми”-групи в процесі соціальної і політичної ідентифікації індивіда, творення яскравих медіаобразів» [34, с. 32], а процес

медіатизації соціального простору передбачає не лише поширення інформації через медіа, але й формування певного дискурсу, який впливає на те, як люди взаємодіють і розуміють навколишній світ.

У сучасному комунікаційному просторі ідея формування героя через медіа набуває особливого значення, зважаючи на те, як швидко та ефективно інформація та культурні коди поширюються за допомогою технологій. Медіаобрази не просто передають новини чи розваги, вони беруть активну участь у формуванні соціальних ідентичностей та культурних героїв. О. Євтушенко зауважує: «Сьогодні герой – як і “селебриті” – передовсім медіаобраз, адже саме потрапляння в інформаційний простір нерідко гарантує людині героїчний статус (хоча, безумовно, навіть сьогодні герої існують на рівні своєрідних “сказань”, фольклору електронної доби, наприклад, у соціальних мережах)» [10, с. 293]. Через багаторазове висвітлення певних осіб у позитивному контексті ЗМІ створюють героїчний образ. Це може бути спортсмен, який перемагає на Олімпійських іграх, або рятувальник у новинах про катастрофу. Постійне висвітлення цих осіб зміцнює їхній героїчний статус у суспільній свідомості.

Поширеність медійних образів у сучасному світі суттєво впливає на те, як ми сприймаємо реальність і, що важливо, на швидкість і глибину аналізу отриманої інформації. Семантичний плюралізм, легкість сприйняття та складність перевірки медіаінформації створюють серйозні виклики для критичного аналізу та об'єктивності у формуванні громадської думки. З одного боку, легкість сприйняття медійних образів забезпечує широкий доступ до інформації, але з іншого – може призвести до поверхневого розуміння складних питань. Медіа часто спрощують інформацію до легкозасвоєваних фрагментів, що може призвести до втрати важливих деталей і нюансів. О. Онищук зазначає: «Проте найчастіше таке сприйняття поверхневе внаслідок незануреності в об'єкт сприйняття через відвертання уваги, розпорошеність та агресивність, з якою інформація атакує канали мереж» [23, с. 32]. Оскільки дезінформація поширюється у світі з

неймовірною швидкістю, перевіряти її стає дедалі складніше. Не лише тому, що фальсифікація інформації стає все більш витонченою, але й через брак часу та ресурсів, частина з яких обмежується перевіркою фактів. Це може призвести до поширення неправдивої або помилкової інформації.

Т. Космеда: «Змодельовані в газетному дискурсі медіаобрази, зокрема й метафоричні номінації політиків, шляхи перифразування їхніх імен – це соціально-психологічний феномен, який репрезентує систему характеристик і якостей особистості, що заснована на сукупності дискурсивних медіафрагментів, сформованих у мовній практиці, усталених універсальних і національних стереотипах, які мотивовані ланцюжком типових асоціацій людської психіки» [17, с. 99].

У науковій статті «Нова медіареальність: здобутки та втрати» Т. Жеребцова наголошує на критичному аспекті медіакомунікації, коли реципієнт як споживач медіаконтенту стикається не з безпосередніми подіями чи фактами, а з їхніми медіаобразами. Це важлива концепція, оскільки вона вказує на те, що наше сприйняття реальності часто фільтрується через призму медіа-репрезентації. Дослідниця дає таке визначення медіаобразу: «Медіаобраз – це структурний візуально – емоційний компонент віртуальної реальності, що представляє собою медійну модель об'єктивного буття, тобто викривлену модель реальності, відбиту в інформаційних носіях і суспільній свідомості» [11, с. 65]. Інтенсивне занурення в медіареальність є значним явищем у сучасному інформаційному суспільстві. Така підсвідома інтеграція індивіда в медіапростір може мати глибокі наслідки для особистої ідентичності та сприйняття реальності. Через постійне занурення в медіатексти та образи у людей може розвинути психологічна залежність від медіа, що ускладнює процес «виходу» з медіареальності та відновлення незалежного сприйняття.

Імерсивні медіа, такі як віртуальна реальність (VR), змінюють ландшафт сучасної журналістики, пропонуючи глибше і більш особисте сприйняття подій. Цей тип медіа дозволяє користувачам зануритися в події

так, ніби вони є їх частиною, що різко контрастує з традиційними методами спостереження збоку. За О. Кириловою, «сутність самого ефекту імерсії полягає в тому, що він змінює сприйняття спостерігачем власної позиції щодо медіаобразу, тобто перетворює його із зовнішнього спостерігача на внутрішнього. При цьому може виникати ряд супутніх психологічних ефектів, таких як відчуття присутності, проникаючого спілкування, участі (в інтерактивних середовищах)» [14, с. 49]. Імерсивні медіа, такі як віртуальна реальність, надають користувачеві досвід від першої особи, коли він може переживати події так, ніби бере в них безпосередню участь. Це створює більш особистий та емоційно заряджений досвід. Медійні образи створюють певну «картину світу», яка може бути спрощеною або надмірно драматизованою. Це впливає на сприйняття подій аудиторією, часто створюючи відхилення від об'єктивної реальності.

Отже, медіаобраз – це не пряме відтворення реальності, а її інтерпретація, створена з урахуванням медіатехнологій, суспільних запитів та комунікаційної стратегії медіа. Він конструється шляхом відбору ключових деталей реальності та адаптації їх для масової аудиторії. Медійний образ не існує ізольовано; він створюється для сприйняття та взаємодії з аудиторією. Медіа, використовуючи різні канали та платформи (текстові, зовнішні, аудіо), створюють певні образи, які формують бачення подій у суспільстві, особисте чи відкрите.

1.2. Вплив медіаперсони на громадську думку

Інформаційна природа сучасного соціального суспільства відіграє важливу роль у формуванні соціальної структури та взаємодії між ними. Засоби масової інформації не лише впливають на порядок денний та суспільні дебати, але й формують єдиний інформаційний простір, який стає основою для спільної діяльності та ідентичності різних груп населення. Це забезпечує включення індивідів у ширший соціальний контекст, дозволяючи їм взаємодіяти в межах спільної інформаційної системи.

Медіаобраз як поняття є важливим для розуміння механізмів масової комунікації та їхнього впливу на громадську думку. Визначення медіа-образу як структурного візуально-емоційного компонента віртуальної реальності, що є медійною моделлю об'єктивного буття, відображеною в інформаційних засобах масової інформації та суспільній свідомості, підкреслює його як прояв формування та маніпулювання громадською думкою. Медійна реальність – це спосіб, у який медіа відтворюють і модифікують реальність, іноді створюючи власні альтернативні версії подій, які можуть суттєво відрізнятися від об'єктивних фактів. Це відбувається за допомогою різних комунікаційних технологій, таких як телебачення, інтернет, соціальні мережі та інші цифрові платформи. Д. Лікарчук вважає, що «медіареальність є одним із механізмів формування громадської думки й процесів соціального управління. Вона може виконувати конструктивну функцію інформування, створення загального комунікативного контексту, грати деструктивну (конфліктологічну) роль, створюючи ті чи інші стереотипи подій, явищ, які можуть провокувати негативні для суспільства наслідки» [21, с. 51].

Науковець Д. Петренко стверджує, що медіаобрази в процесі трансверсальної алеаторизації «займають передові бойові позиції в битві з владою за можливість сприймати та мислити інакше» [25, с. 20], а сучасні медіапрактики «ведуть від антропологічного відтворення логіки влади до трансверсального утвердження людини як топосу радикальної відкритості» [25, с. 21]. Тобто медіаобрази здатні займати вищі позиції за рівнем впливу порівняно з владними структурами.

В умовах сучасних інформаційних викликів, зокрема під час військових конфліктів та глобалізації медіапростору, медіаобрази відіграють значну роль у конструюванні громадської думки. Вивчення цього феномену дозволяє не лише зрозуміти механізм його створення, а й критично оцінити його вплив на суспільну, культурну та політичну свідомість.

Активність медіаперсони в соціальних мережах дозволяє аудиторії не лише споживати контент, але й висловлювати свою думку, ставити запитання

та отримувати відповіді. Це може створити ілюзію безпосередньої близькості та знайомства з медіаперсоною. Коли медіаперсонаж (або його представник) відповідає на коментарі, це може посилити парасоціальну взаємодію, даючи шанувальникам відчуття, що їхній внесок важливий і що медіаперсонаж «знає» їх. Це посилює відчуття особистого зв'язку. «Бренд та імідж країни як волелюбної нації формують саме борці за свободу як і сьогодні, так і десятки років тому. Спрагнений свободи голос, що лунає в Україні, розпинають століттями, втім, він щоразу рветься на волю знову і знов – у сильних особистостях, які є цим символом незламності та сміливості» [13].

Дольф Зільман, відомий своїми роботами в галузі медіапсихології, сформулював теорію афективної диспозиції, котра ретельно досліджує, як емпатія взаємодіє зі споживанням медіа [49]. Ця теорія пояснює, як медіаспоживачі реагують на персонажів і події, за котрими вони спостерігають у медіа. Д. Зільман стверджує, що емпатія до медіаперсони формується залежно від того, наскільки глядач погоджується з цінностями, висловлюваннями чи поведінкою персонажа. Якщо медіакористувачі ідентифікують себе з персонажем, вони можуть відчувати схожі емоції; якщо ж у них є моральні чи ідеологічні розбіжності, їхня емоційна реакція може бути протилежною. Глядачі часто оцінюють дії персонажів з точки зору особистих морально-етичних стандартів. Така аксіологічна оцінка провокує емоційну реакцію на поведінку мідиаобразу – співпереживання, симпатії, відрази чи гніву. Згідно з цією теорією, емоції, які переживає глядач, можуть мати позитивну або негативну валентність залежно від його афективного ставлення до персонажа. Це означає, що одні й ті самі події можуть викликати різні емоційні реакції у різних глядачів, залежно від їхніх особистих переконань і ставлення до персонажів. Теорія афективної диспозиції використовується для аналізу впливу медіа на громадську думку та індивідуальну поведінку. Вона дає чітке розуміння того, чому деякі телепрограми, фільми чи рекламні кампанії здійснюють значний емоційний

вплив на аудиторію. Теорія також корисна при медіаплануванні та створенні контенту, що цілеспрямовано впливає на емоції та поведінку споживачів.

Парасоціальні взаємодії з медіаперсонажами відіграють важливу роль у сучасному медіа-просторі, зокрема в контексті задоволення соціальних і комунікаційних потреб. Ці взаємодії можуть відбуватися, коли глядачі або слухачі розвивають ілюзорні, але психологічно значущі стосунки з персонажами, яких вони зустрічають у медіа. Це може стосуватися персонажів телевізійних шоу, фільмів, книг чи відеоігор [45].

Для людей, які почуваються самотніми або мають обмежені можливості соціальної взаємодії через особистісні особливості (наприклад, інтровертність, соціальну тривожність), парасоціальна взаємодія з медіаперсоною може забезпечити відчуття зв'язку та приналежності. Постійне «спілкування» з медіаперсонами може допомогти зменшити відчуття ізоляції, створюючи ілюзію присутності інших людей. Деякі дослідження [46] показали, що парасоціальна взаємодія може допомогти людям з низькими соціальними навичками покращити своє розуміння міжособистісної взаємодії і навіть використовувати ці явні сценарії як практику в реальних соціальних ситуаціях.

Парасоціальні взаємодії також можуть впливати на те, як люди сприймають і приймають культурні норми, що поширюються через медіа, адаптуючи або змінюючи власні моделі поведінки відповідно до них. Медійні засоби та образи, особливо у форматах, що перешкоджають парасоціальним взаємодіям, можуть бути використані для ефективної передачі освітніх і виховних матеріалів, а також для формування особистості та ціннісних орієнтирів [47]. Парасоціальні взаємодії є важливим аспектом сучасної медіакультури, що має як позитивний, так і потенційно негативний вплив на індивідуальну та суспільну психологію. Розуміння та управління цими відносинами може допомогти людям використовувати медіа у здоровий та продуктивний спосіб.

Концепція парасоціального розриву (PSB), розроблена Карен Еял і Джонатаном Коеном у 2006 році [41], фокусується на психологічному впливі, спровокованому закінченням телевізійних шоу або відходом улюблених медіаперсонажів із серіалу чи програми. Цей вплив часто схожий на почуття втрати, яке людина може переживати після смерті близької людини. Постійне спостереження за певними персонажами чи програмами створює відчуття рутини та комфорту. Коли ці ритуали раптово зникають, глядачі можуть почуватися дезорієнтованими та психологічно некомфортно. Після парасоціального розриву деякі глядачі можуть скептично ставитися до інвестування емоцій у нових медіа-персонажів або шукати такі форми нового медіа-контенту, які б забезпечували меншу емоційну прив'язаність.

Фантворчість, яка включає створення фанарту, написання фанфіків та інші форми творчості в межах фан-спільнот, часто зумовлена бажанням самоідентифікації та самовираження. Участь у фан-спільнотах може надати унікальну можливість для особистісного зростання, дозволяючи людям самовиражатися і взаємодіяти з однодумцями, які поділяють спільні інтереси і хобі. Члени фандому часто ототожнюють себе з певними персонажами, які відображають їхні бажані риси або якості, яких вони прагнуть досягти. Це створення «приміряння» образів персонажів на основі власних прагнень і цінностей. М. Маніфолд у своїй статті відзначає, що «понад 70% респондентів описують себе як прихильників конкретних персонажів в оповіданнях популярної культури, оскільки вони бачать бажані риси в персонажах, якими вони хотіли “володіти”, або наслідувати. Цей зв'язок із персонажем досить часто описується пристрасною мовою, як, наприклад, бажання “потрапити у шкіру” або “випробувати душу” вигаданого персонажа. Таким чином, улюблені медіагерої презентовані як цеглинки для побудови “фрагментів Я”» [44, с. 12]. Медійні герої відіграють важливу роль у формуванні ідентичності, дозволяючи людям досліджувати власну ідентичність через творчість та взаємодію з відвертими історіями. Це підкреслює важливість медіаспоживання як активного процесу, в якому

глядач або читач не лише споживає контент, але й трансформує його для задоволення своїх особистих потреб.

Функціональну модель парасоціальних відносин детально описує Ю. Чаплінська [33], яка зауважує, що медіаперсонажі можуть відігравати різні ролі в житті медіаспоживачів відповідно до їхніх внутрішніх потреб і способів взаємодії з медіаконтентом. Ці взаємодії дослідниця розглядає в контекстах «Споживання» та «Творення», кожен з яких відіграє унікальну роль у житті споживачів.

За Ю. Чаплінською, контекст «Споживання» передбачає розважальну, компенсаторну та функцію заміщення. Розважальна функція дозволяє використовувати медіаконтент для розслаблення, відпочинку та насолоди. Вона допомагає зменшити стрес і покращити загальний стан, відволікаючи реципієнта від повсякденних проблем. У рамках компенсаторної функції медіа-персонажі компенсують враження від реальних взаємодій, наприклад, для людей, які відчують себе самотніми, заповнюють соціальний вакуум, допомагаючи реципієнтам відчувати себе менш ізольованими. Функція заміщення означає, що медіаперсонажі можуть замінити реальних людей у житті споживачів, виступаючи в ролі друзів, наставників або компаньйонів. Це забезпечує емоційну підтримку і може допомогти в особистісному розвитку.

Контекст «Творення», за Ю. Чаплінською, виконує навчальну, медійно-творчу та мотиваційно-дієву функції. Навчальна функція передбачає використання медіаперсонажів та історій з навчальною метою або для отримання нових знань та навичок, а також сприяє інтелектуальному розвитку та розширенню кругозору. Медійно-творча функція стимулює власну творчість шляхом аналізу або модифікації медіаконтенту та розвиток творчих особистих здібностей, самовираження через медіапроекти. Мотиваційно-дієва функція вимагає використання медіаперсонажів як джерела натхнення для реальних дій та змін у власному житті та підвищення мотивації, заохочення до досягнення цілей, формування нових прагнень. Ю.

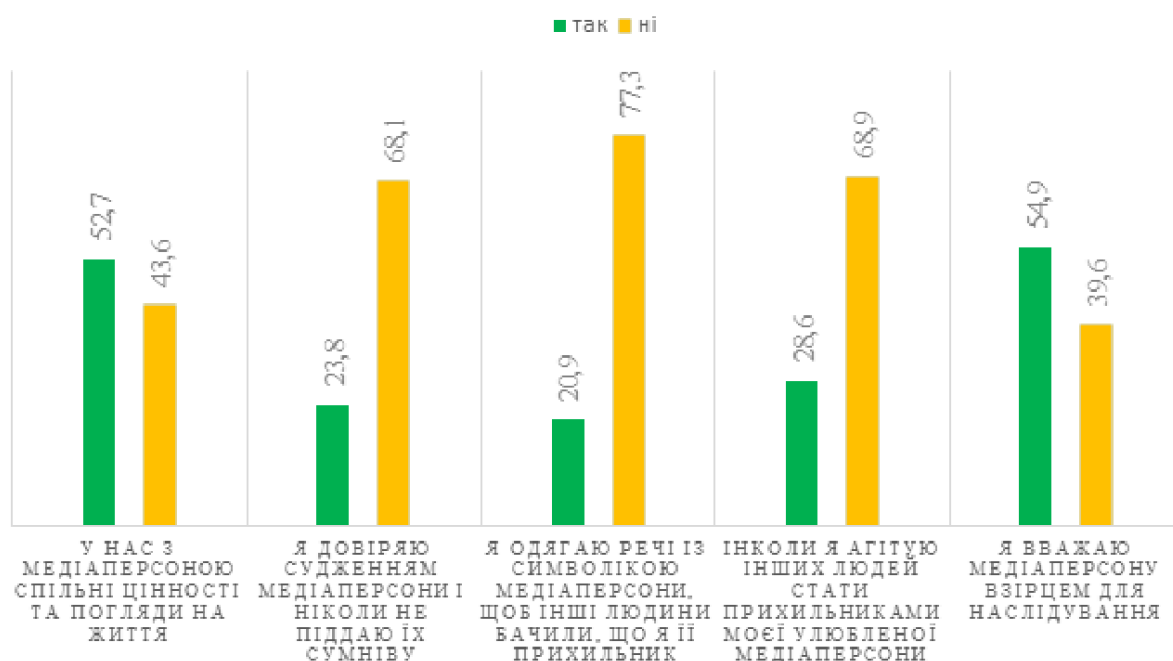
Чаплінська зазначає, що «прояв даної функції залежить від психологічних особливостей медіаспоживачів, але досить часто приналежність до певної фанатської спільноти стимулює людей, що мають парасоціальні стосунки, виходити у своїх фанатських практиках за віртуальні межі у реальний світ» [33, с. 76]. Коли медіаперсони, такі як блогери чи знаменитості, стають об'єктами парасоціальних стосунків, їхній вплив на поведінку та вибір споживачів може бути значним. Ці стосунки часто втілюються в конкретні дії, такі як купівля продуктів, рекомендованих медіаперсоною, або відвідування заходів, котрі вона підтримує. Це явище поширюється зі зростанням популярності соціальних мереж, де блогери та селебрیتی також можуть взаємодіяти зі своєю аудиторією.

Якщо медіаперсоною є письменник, то читачі можуть виявляти лояльність до нього, купуючи нові книги автора, щойно вони виходять, відвідуючи автограф-сесії та читацькі зустрічі. Також фанати можуть активно писати рецензії на книжки та брати участь у літературних дискусіях на Goodreads, Amazon тощо. Також можна зустріти організацію або участь у квестах та рольових іграх за сюжетами книг, що дозволяє глибше зануритися у вигаданий автором світ. Такі заходи не лише сприяють глибшому зануренню у світ улюблених медіаперсонажів, але й часто слугують містком між віртуальним та реальним світом, дозволяючи фанатам виразити свою приналежність до спільноти однодумців. Зрештою, ці дії можуть мати значний вплив на культурні та економічні аспекти життя суспільства, демонструючи силу впливу медіа на сучасну культуру.

Ю. Чаплінська провела опитування серед 273 підлітків щодо впливу на них медіагероїв і з'ясувала типи медіаперсон, «з якими сучасні діти найбільш схильні формувати парасоціальні стосунки, а саме: музиканти/співачи (36,6%), блогери (16,1%), актори (14,7%), герої мультсеріалів/аніме (10,6%), спортсмени (6,2%), герої серіалів (5,5%), герої художніх фільмів (2,9%) та герої відеоігор (2,6%)» [30]. Спостереження Ю. Чаплінської щодо взаємозв'язку між дослідженнями та впливом

медіаперсон на аудиторію розкривають важливі аспекти соціальної взаємодії в сучасному медіасуспільстві. Медійні особистості, які є публічними образами, часто формують не лише поверхневі вподобання, але й глибинні соціальні та культурні патерни серед своїх споживачів, особливо серед молоді. Результати опитування (див. Рис. 1) показали, що коли медіаспоживачі відчують, що їхні особисті цінності відображаються у висловлюваннях медіаперсони, вони з більшою ймовірністю сприймають цю особу як лідера думок, що може суттєво вплинути на їхні судження та поведінку.

Рис.1. Загальні питання пов'язані з наслідуванням медіаперсони

Джерело: [30].

Довіра до медіаперсони є критично важливим фактором у побудові стійких парасоціальних відносин. Чим більше аудиторія довіряє медіагерою, тим більший вплив ця особа має на їхні особисті та соціальні рішення. Школярі та підлітки можуть демонструвати свою прихильність до медійних персонажів через соціальні мережі, одяг або інші символічні дії. Ця прихильність часто слугує не лише особистим вибором, а й способом соціальної ідентифікації серед однолітків. Агітація інших статистичних

прихильників медіаперсони розширює соціальний вплив цієї особи, формуючи більшу та активнішу спільноту. Це може призвести до мережевих ефектів, коли вплив медіаобразу зростає в геометричній прогресії зі збільшенням кількості її підписників. Ця динаміка підкреслює, що медіаперсони не лише впливають на індивідуальну поведінку, а й формують ширші соціальні та культурні контури суспільства, спонукаючи до роздумів про етичні аспекти впливу медіа та відповідальність медіаперсонажів перед суспільством.

Люди часто ідентифікують себе з медіагероями, які викликають захоплення або емоційний резонанс. Така ідентифікація може ґрунтуватися на бажанні відтворити успіх або ідеалізовані риси характеру героя. Іноді захоплення медіаперсонажами може призвести до відчуження від реальності, коли людина втрачає здатність відрізнити реальне життя від вигадки або починає ігнорувати реальні життєві обставини. На веб-сайті у фантастичному світі. Ю. Чаплінська відзначає: «Але така щільна взаємодія потребуватиме постійного підкріплення, тому кожної нової серії або передачі з улюбленим медіагероем послідовник чекає з особливим нетерпінням (показник кореляції 0,244, кореляція значуща на рівні 0,01, двостороння) і сильно сумує, коли довго не бачить свого улюбленого медіагероя (0,346, відповідно)» [31, с. 296]. Сутність медіагероїв та їхній вплив на індивідуальну та колективну свідомість у сучасному суспільстві підкреслює важливість критичного підходу до медіаспоживання. Розуміння того, як медіаперсонажі впливають на наше сприйняття світу та власну ідентичність, є важливим для формування осмисленого ставлення до культурних та соціальних явищ.

Медіаобрази можуть викликати певні емоційні реакції, які можуть посилити певні повідомлення або вплинути на ставлення та поведінку аудиторії. Медійні образи не просто відображають реальність; вони формують модель реальності, яка може бути викривленою або ідеалізованою. Ці моделі впливають на сприйняття ситуацій, особистостей,

подій та явищ, формуючи «віртуальну реальність» у свідомості суспільства. Медійний образ як засіб управління суспільством відіграє ключову роль у формуванні громадської думки та соціальних установок через зв'язок «медіа-суспільство». Цей процес включає не лише передачу інформації, але й виробництво контенту та ідеологічних конструктів, які ретранслюються аудиторії як продукт журналістської роботи.

Досліджуючи різні етапи парасоціальних стосунків з медіаобразом, Р. Тукачинський та Г. Стівер вважають, що коли такі стосунки «ще не зовсім стабільні, медіаспоживачі можуть у край негативно реагувати на скандальні витівки медіаперсон або інформацію про негативні звички (алкоголь, наркотики тощо). Але на останніх етапах люди несвідомо ігнорують негативні повідомлення в ЗМІ про улюблених медіаперсон і часто шукають їм виправдання, навіть захищають своїх кумирів у соціальних мережах від “нападок хейтерів”» [48, с. 306].

Фінансові аспекти також починаються з того, як ЗМІ формують медіаобрази. Залежно від джерела доходу (реклама, передплата, державне фінансування), ЗМІ може бути більш чи менш залежним від зовнішніх впливів і тиску, що в його ситуації впливає на об'єктивність і незалежність журналістської роботи.

Журналісти пишуть не у вакуумі, і їхні конкретні переконання та цінності можуть впливати на те, як вони обирають та подають інформацію. Цей суб'єктивний аспект є невід'ємною частиною журналістики, впливаючи на вибір тем, джерел та інтерпретацію фактів.

Процес створення журналістом медіаобразу є складним і багатограним, після чого він компенсує особистісні уявлення, професійні навички та механізми впливу на суспільну свідомість. Журналіст не лише фіксує медійну подію, а й надає їй певної значущості та емоційного забарвлення, що спрямоване на подальше сприйняття цієї події масовою аудиторією. Журналіст диференціює медійні повідомлення, враховуючи соціокультурні особливості різних груп. Така практика дозволяє

налаштувати зміст і форму повідомлення таким чином, щоб воно ефективно досягало конкретної цільової аудиторії, впливало на її цінності, погляди або дії.

Таким чином, медіаобраз є не лише результатом журналістської роботи, а й інструментом управління суспільною свідомістю. Створення медіаобразу передбачає не лише передачу інформації, а й цілеспрямоване конструювання контенту з урахуванням свідомих і несвідомих установок журналіста. Ця особливість робить його продукт елементом сучасного інформаційного простору, що впливає на сприйняття дійсності іншими соціальними групами.

Висновки до розділу. Медіаобраз як художня конструкція відображає факти, створює емоційне враження, впливаючи на почуття та сприйняття аудиторії. Він є результатом відбору, інтерпретації дійсності та подачі інформації засобами масової інформації, а також носієм певних цінностей, ідей та стереотипів. Медіаобраз як конструкт, створений засобами масової інформації, є результатом роботи журналістів, редакторів, режисерів та інших медіапрофесіоналів. Медійний образ – складне та багатогранне явище, яке постійно змінюється під впливом технологій та соціальних змін. Активна роль користувачів у формуванні медійних образів є важливою характеристикою сучасного медіапростору, але водночас несе певні виклики, такі як поширення дезінформації та необхідність розвитку медіа-грамотності.

Вплив медіаперсони на аудиторію може мати суспільний та особистий характер, що залежить від соціальних установок, особистих цінностей, роду діяльності медійного персонажа. Парасоціальні взаємодії з медіагероями є важливим аспектом сучасного медіапростору, особливо в контексті задоволення соціальних і комунікаційних потреб. Парасоціальні зв'язки можуть компенсувати брак реальних соціальних контактів, особливо для самотніх людей. Медійні персоналії можуть слугувати рольовими моделями,

допомагаючи формувати ідентичність та цінності. Спільні інтереси з іншими шанувальниками медіаперсони можуть створити відчуття приналежності до певної групи. Прямі трансляції, коментарі та особисті повідомлення створюють ілюзію ще більшої близькості до медіаперсонажів. Користувачі можуть відчувати, що вони спілкуються безпосередньо зі своїми кумирами.

РОЗДІЛ 2

ОБРАЗ СЕРГІЯ ЖАДАНА В МЕДІЙНОМУ ПРОСТОРІ

2.1. Висвітлення письменницької та музикальної діяльності Сергія Жадана в ЗМІ

Українська журналістика, відображаючи суспільні потреби, зосереджується на широкому висвітленні діяльності видатних представників різних галузей. Забезпечення видимості досягнень у мистецтві та науці сприяє культурному та інтелектуальному збагаченню суспільства. Журналістика може допомогти привернути увагу до важливих наукових досліджень, мистецьких проєктів та інновацій, стимулюючи підтримку та фінансування цих сфер.

Соціальна роль творчої інтелігенції в суспільстві є визначальною, вона сприяє культурному розвитку, освіті та ідентичності нації. Своєю діяльністю в різних галузях мистецтва творча інтелігенція не лише створює естетичні цінності, а й формує світоглядні орієнтири та спонукає до рефлексії, що має глибокий вплив на суспільну свідомість і самосвідомість людей. С. Левченко зазначає: «Діяльності творчої інтелігенції завжди був притаманний етичний аспект: від того, які моральні норми домінують у ціннісній системі актора, співака, художника, які потреби і інтереси вмотивовують його активність, залежить характер її наслідків – руйнівний, творчий, перетворювальний тощо» [19, с. 303]. Творчі інтелектуали часто беруть на себе роль ідеологів і через свої твори висловлюють і розвивають ідеї, здатні впливати на суспільні настрої та визначати культурні тенденції.

В. Щепакін відзначає важливість культурної діяльності Сергія Жадана в Харкові під час російсько-української війни [40]. Зокрема, науковець звертає увагу на літературний фестиваль Харківського літературного музею, у котрому брав участь письменник та інші місцеві музиканти, що додало фестивалю багатогранного культурного забарвлення, а також читання віршів поетом під час відкриття першої книгарні місцевого видавництва «BIBAT»,

що відновила роботу після початку російського вторгнення, що створило простір для підтримки літератури як важливого елементу національної культури навіть у складних умовах війни. Ці заходи не лише сприяли культурному відродженню Харкова, але й підкреслили важливість літератури та мистецтва в умовах національної кризи, ставши джерелом натхнення для громади.

Культурна діяльність Сергія Жадана включає декламації віршів на концертах, видання нових книг, музичні виступи з групою «Жадан і Собаки» тощо. За його діяльністю активно стежать редактори та медійники харківського онлайн-ЗМІ «MyKharkov.info» – «сайт про життя в Харкові, його позитивні та негативні сторони. Душевні бесіди з його героями з бізнесу, політики, музики, культури, IT, стартапів. Таємниці його вулиць, бульварів проспектів, будівель» [28]. «MyKharkov.info» – це платформа, що поєднує аналітичну журналістику, соціальну відповідальність та любов до міста Харкова. Місія ресурсу – служити місту, розкриваючи його потенціал, надихаючи мешканців та сприяючи його розвитку. Відповідно це онлайн-медіа вважає Сергія Жадана персоною, яка впливає на розвиток Харкова зокрема та України взагалі.

В онлайн-медіа «MyKharkov.info» повідомляється також про міжнародне визнання Сергія Жадана у публікації «Сергій Жадан увійшов до трійки культурних діячів року на думку Frankfurter Allgemeine Zeitung» від 15.12.2022 р. (<http://surl.li/bjsmvl>). Це значне досягнення для Сергія Жадана та української культури загалом, адже його визнання у рейтингу такої поважної газети, як «Frankfurter Allgemeine Zeitung», свідчить про високу оцінку його внеску у світову культуру. Письменник відомий не лише своїми поетичними та прозовими творами, але й активною громадською позицією, особливо під час важливих подій в Україні. Друге місце в рейтингу культурних діячів року є свідченням того, що українська література та культура мають резонанс у міжнародному контексті. Це також підкреслює

важливість культурної дипломатії та здатність українських митців впливати на міжнародну думку, просуваючи українські цінності та ідентичність.

Про ще одне визнання на міжнародній арені повідомляється в дописі «Сергій Жадан отримав Премію миру німецьких книгарів» від 24.10.2022 р. (<http://surl.li/depXvi>). Ця премія підкреслює важливість української культури та літератури на міжнародному рівні, демонструючи, що українські митці можуть мати значний вплив на глобальні дискусії про мир, свободу та гуманізм. Призначення Жадана лауреатом також сприяє підвищенню міжнародного інтересу до української літератури, заохочуючи все більше людей вивчати і читати твори українських авторів. Премія миру німецьких книгарів – одна з найпрестижніших літературних і культурних нагород Європи, яка вручається з 1950 року на Франкфуртському книжковому ярмарку. Нагородою відзначається внесок письменників у просування миру, людських цінностей та міжкультурного взаєморозуміння.

Анонси подій, у котрих бере участь Сергій Жадан, також присутні на сайті «MyKharkov.info», наприклад, «Виставка, лекції та вистава: у Харкові пройде літературний фестиваль» від 20.09.2022 р. (<http://surl.li/vhjidi>). Літературний фестиваль «П'ятий Харків», організований Харківським літературним музеєм та письменником Сергієм Жаданом, став значною культурною подією, яка відображала глибину та розмаїття української літературної та політичної думки. Фестиваль надав платформу для дискусій, навчання та оновлення, відкриваючи нові горизонти для місцевої та міжнародної аудиторії.

Також на платформі «MyKharkov.info» зустрічаються повідомлення про те, що Сергій Жадан удостоївся польської премії імені Серхіо Віейра де Молла, отримав медаль «За оборону міста-героя Харків», став лауреатом німецької премії Ганни Арендт за політичне мислення, був названий Людиною року за версією польської газети «Gazeta Wyborcza», отримав Премію Свободи від фонду Франка Ширрмахера, став почесним доктором Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна та ін.

Сайт «Espresso.tv» заснований у 2013 році з початком Революції Гідності, коли велись перші прямі телевізійні трансляції протестів на Майдані в Києві: «Наша місія – об’єктивне, повне і незаангажоване інформування суспільства про найважливіші події України й світу та надання майданчика для суспільного діалогу» [8]. Оскільки цей сайт позиціонує свою роботу в режимі 24/7, то і публікацій про Сергія Жадана тут віднаходимо на багато більше, ніж на попередньому ресурсі, де опубліковані були новини 2022-го року. Тут же можна прочитати останні новини про події в різних сферах життя, в тому числі й в розділі «Культура», в котрому здебільшого й розміщені різноманітні публікації про Сергія Жадана, його творчість і діяльність.

Так, у дописі Катерини Єсікової «Жадан анонсував новий музичний альбом “Семафори”» від 18.12.2024 р. (<https://espresso.tv/kultura-zhadan-anonsuvav-noviy-muzichniy-albom-semafori>) повідомляється про те, що новий альбом може стати важливим доповненням української культурної сцени, збагативши простір сучасної музики своїм унікальним підходом та глибоким змістом. Ремарка Жадана про «старозавітну історію» натякає на можливе використання біблійних мотивів або відтворення стародавніх наративів на новий лад. Це може виявитися інтригуючим дослідженням класичних тем через сучасну музику. Оскільки тексти пісень написав Сергій Жадан, відомий своїми потужними, емоційно зарядженими та соціально актуальними творами, можна очікувати, що лірика альбому буде вражаючою. Жадан має талант використовувати поезію, щоб говорити на глибокі та важливі теми, тому його тексти, ймовірно, стимулюватимуть роздуми та емоційний відгук.

Дар’я Тарасова у дописі від 12.12.2024 р. «За поезією Жадана: у Києві покажуть два вертепи від харківського театру ляльок» (<http://surl.li/anuuo>) подає анонс проведення мініфестивалю «Вертеп Схід». Захід відбувся в Києві у культурному кластері «Краків» протягом 25, 26 і 27 грудня 2024 р. Ця подія покликана не лише розважати, а й згуртувати громаду, підняти

моральний дух та віддати шану українським традиціям у складні часи. Захід включав в себе унікальне поєднання театрального мистецтва, музики та народних традицій. Зокрема, тут поставили виставу «ВЕРТЕП. ВІЙНА. ВІРШІ» за поезіями Сергія Жадана (27 грудня), котра відображає реалії війни та її вплив на українське суспільство. Поетичні тексти Жадана додають вагомості та глибини перфомансу.

Музична діяльність Сергія Жадана також не пройшла повз увагу журналістів сайту «Espresso.tv». Наприклад, публікація тієї ж медійниці Дар'ї Тарасової «“Жадан і Собаки” випустили кліп на пісню “Дивні люди”» від 05.12.2024 р.

(<https://espresso.tv/kultura-zhadan-i-sobaki-vipustili-clip-na-pisnyu-divni-lyudi>).

Режисером кліпу на пісню став давній друг гурту Віктор Придувалов, що демонструє глибокі та тривалі творчі зв'язки між учасниками проєкту. Зйомки проходили в Києві, а Сергій Жадан записав свою партію в Харкові, скориставшись коротким візитом до студії. Така робоча атмосфера та часові обмеження могли б додати відео відчуття легкості та спонтанності. Кліп і пісня мають потенціал стати значним культурним внеском, який висвітлює реальність сучасної України, відображаючи боротьбу, стійкість і непохитну віру українців у світле майбутнє. Через мистецтво Жадан і Собаки відкривають новий шлях для дискусій, роздумів та емоційного відгуку, зміцнюючи зв'язок між музикою та соціальними викликами.

Серед інших публікацій на платформі «Espresso.tv» про культурну діяльність Сергія Жадана такі: «На найбільшому книжковому ярмарку Австрії Buch Wien представили німецькомовне лібрето Жадана “Вишиваний. Король України”», «“Найбільший гонорар у житті”: Жадан зізнався, скільки отримав за рекламу “МакДональдза”», «“Жадан і Собаки” випустили альбом “Злий” у ювілей письменника та День Харкова», «Вийде нова збірка оповідань Сергія Жадана “Арабески” з його ілюстраціями», «Сергій Жадан і Євген Турчинов презентували кліп на саундтрек до воєнного трилеру “Мишоловка”» та багато інших.

На сайті газети «Голос України» Сергій Жадан також є героєм публікацій, пов'язаних з його письменницькою та музичною діяльністю. Наприклад, у повідомленні «Сергій Жадан – номінант на американську премію» (<http://www.golos.com.ua/article/342272>) розповідається про включення поетичної збірки Сергія Жадана «Новий правопис» до списку фіналістів престижної літературної премії PEN America в категорії «Перекладена поезія», що є не лише професійною перемогою Жадана, але й значним кроком для української культури в її прагненні до міжнародного визнання та розуміння.

Новина «Презентували фільм “Contra spem spero”» (<http://www.golos.com.ua/article/342734>) на сайті газети «Голос України» розповідає про участь Сергія Жадана в обговоренні короткометражного художнього фільму «Contra spem spero» в Харківському обласному організаційно-методичному центрі культури і мистецтв, що стало важливою подією для культурного життя міста, особливо в контексті його потенціалу як центру кінематографічного відродження та інновацій. Участь Сергія Жадана в обговоренні фільму підкреслює важливість теми взаєморозуміння та єднання через мистецтво.

В ефірі «Громадського радіо» персону Сергія Жадана також згадується неодноразово. Щодо мистецької діяльності письменника і музиканта тут можна прослухати та віднайти подкасти на офіційному сайті радіо такі теми: про отримання Сергієм Жаданом звання Почесного доктора філософії Українського вільного університету, про концерт гурту «Жадан і Собаки» у Кракові, про Премію миру німецьких книгарів, про те, що Жадана висунули на Нобелівську премію з літератури та ін.

Цікавою є інформація на «Громадському радіо» Мар'яни Чорнієвич «Роман Сергія Жадана “Інтернат” став переможцем премії ЄБРР» (<http://surl.li/asyktf>) від 13.06.2022 р. Літературна премія EBRD Literature Prize 2022 – це престижна міжнародна нагорода, якою відзначаються твори, написані авторами з країн регіону діяльності Європейського банку

реконструкції та розвитку. Особливістю цієї премії є те, що вона визнає внесок як автора оригіналу, так і перекладачів, що сприяє культурному обміну та глибшому розумінню літературних творів на міжнародному рівні. «Інтернат» – один із найважливіших творів Жадана, в якому він звертається до таких складних тем, як війна, особиста та колективна відповідальність, питання морального вибору в екстремальних обставинах. Роман занурює читачів у життя сучасної України, яку роздирає конфлікт, через особистий досвід головного героя, який намагається врятувати дітей із зони бойових дій. Висока оцінка творчості Жадана свідчить не лише про його особисту майстерність, а й про важливість літературного дослідження реальності, в якій ми живемо.

Олена Ребрик підготувала матеріал для «Громадського радіо» «NYT Magazine надрукував вірш Жадана» (<http://surl.li/uvdfat>), де розповідається про публікацію поетичного твору поета «Плеєр» у журналі «The New York Times», що є знаковою подією для української літератури, особливо в контексті розширення міжнародної уваги до української культури та мистецтва. Професор Віталій Чернецький, відомий науковець і популяризатор славістики, в тому числі української літератури в США, в ефірі «Громадського радіо» надав глибокий аналіз важливості цієї публікації. Переклад вірша англійською мовою відкриває можливість глибшого розуміння українських реалій та культурних особливостей серед іноземних читачів. Якісний переклад зберігає поетичність та емоційність оригіналу, дозволяючи читачам відчувати та зрозуміти інтенсивність та глибину авторського задуму. Також на сайті подано переклад вірша, здійсненого Вірляною Ткач та Вандою Фіпс, і світлину сторінки журналу «NYT», де опубліковано текст.

Коли в 2018 році на екрани мав вийти фільм «Дике поле» за романом Сергія Жадана «Ворошиловград», «Громадське радіо» не пропустило цю новину і подало інформацію «Держкіно презентувало трейлер фільму, знятого за романом Сергія Жадана “Ворошиловград” (ВІДЕО)»

(<http://surl.li/agoeeq>) разом із трейлером. Події нового українського фільму розгортаються у 2010 році в Старобільську. Трейлер до кінострічки знайомить з головними героями: Германом, Пастором, Кочею, Травмою та Ольгою, яких зіграли актори Олег Москаленко, Олексій Горбунов, Володимир Ямненко, Георгій Поволоцький та Руслана Хазіпова. Сюжет стрічки обіцяє напружену та іронічну подорож на Схід України, зосереджуючись на головному конфлікті, пов'язаному з Донбасом.

Про кліпи, музичні анонси транслюється на сайті «STB.ua». Наприклад, «Холостяк Терен, Дорофєєва, Пивоваров та інші приєднались до благодійного “пограбування” банку» від 18.07.2024 р. (<http://surl.li/amolpk>). Мотиваційний ролик ATLAS UNITED 2024, який пародіює голлівудський блокбастер «12 друзів Оушена», є яскравим прикладом креативного підходу до благодійності та привернення уваги громадськості. Залучення відомих українських артистів та інфлюенсерів до цього проекту не лише підвищує його впізнаваність, а й мотивує аудиторію до участі у зборі коштів. Залучення таких артистів, як DOROFEEVA, Артем Пивоваров, DANTES, Сергій Жадан та інших знакових особистостей, а також ветеранів і стартапів, забезпечує широке охоплення різних соціальних груп і вікових категорій.

«Темні вечори, кураторські екскурсії, барокова музика та інтерактиви для дітей і дорослих: що буде на виставці “Світ Сковороди” в “Українському Домі”»? – під такою назвою на сайті «STB.ua» опубліковано інформацію про Національний мистецький проєкт «Світ Сковороди», організований з нагоди 300-річчя від дня народження Григорія Сковороди. Виставка «Світ Сковороди» запрошує відвідувачів подорожувати стежками, які занурюють їх в ідеї Сковороди, образи України та контекст XVIII століття. Ці унікальні експозиційні рішення спрямовані на створення інтерактивного та освітнього досвіду для гостей виставки, поглиблення їхнього розуміння історичного та культурного контексту. Додаткові аудіовізуальні проєкти, такі як радіодрама, заснована на листуванні Сковороди з його учнем Ковалинським, та документальний цикл радіопередач «Що таке свобода?» за участю відомих

українських митців Сергія Жадана та Ади Роговцевої, збагачують враження від візиту. Ці проєкти дозволяють слухачам дізнатися більше про життя та думки Сковороди, а також про його вплив на українську культуру.

Анонсом музичних і соціально значущих подій є матеріал «Вокалістка Within Temptation вперше виконає пісні культового гурту в унікальному форматі на ATLAS UNITED 2024» від 21.06.2024 р. (<http://surl.li/hyqda>). Тут розповідається, що ATLAS UNITED 2024 має амбітну мету зібрати 100 мільйонів гривень для підтримки Збройних сил України, що робить цей фестиваль не тільки культурною подією, але й значущою благодійною ініціативою. Фестиваль збере велику кількість відомих українських виконавців та гуртів, таких як BUMBOX, Артем Пивоваров, «Жадан і Собаки» та багато інших. Вони представляють найрізноманітніші музичні стилі, що має привернути увагу широкого кола відвідувачів. Однією з найяскравіших подій обіцяє стати спеціальний виступ Верки Сердючки з україномовною програмою. Фестиваль не лише робить свій внесок у підтримку Збройних Сил України у надзвичайно важливий час, але й активно працює над розвитком внутрішнього туризму та культурної індустрії в Україні. Він демонструє, як культурні події можуть мати значний вплив на національну єдність та бойовий дух. Фестиваль ATLAS UNITED 2024 відіграє важливу роль у суспільному житті України, об'єднуючи мистецтво, музику, комедію та благодійність для досягнення спільної мети – підтримки та зміцнення держави.

Отже, медіаобраз Сергія Жадана як письменника і музиканта широко представлений в українських ЗМІ. Найбільше уваги приділено міжнародним літературним преміям відомого митця та анонсам благодійних концертів гурту «Жадан і Собаки».

2.2. Сергій Жадан як волонтер та військовослужбовець у журналістських матеріалах

Волонтерський рух в Україні, що значно активізувався у відповідь на військову агресію росії, є яскравим прикладом сили громадянського суспільства. Він ілюструє, як спільні зусилля можуть мобілізувати ресурси, об'єднати людей з різним досвідом та відіграти ключову роль у захисті країни. Від початку війни волонтерство в Україні перетворилося з локальних ініціатив на масштабний рух національної солідарності. У часи суспільно-політичних трансформацій інтелектуали часто відіграють вирішальну роль, виступаючи не лише критичними аналітиками суспільних процесів, але й активними учасниками та творцями нових ідей.

Однією з постатей, яка займалась волонтерством на національному рівні з 2014 року, є український письменник Сергій Жадан. І. Круглова зазначає: «Громадянська позиція Жадана вражає, він є учасником різних політичних акцій та протестів проти цензури в Україні. Він категорично виражає власні міркування щодо війн та бід, які переживає наш народ» [18, с. 59]. Волонтерство – це не лише джерело фізичної підтримки, а й потужний фактор психологічної та духовної єдності. Воно демонструє здатність українського суспільства об'єднуватися перед обличчям загроз, підтримувати один одного та протистояти зовнішньому агресору. Волонтерство також сприяє формуванню позитивного міжнародного іміджу України як країни, народ якої активно бореться за свої права і свободу.

І. Коляда та Ю. Коляда зауважують: «Волонтерські проекти, які були ініційовані митцем допомогли сотням людей, зокрема сім'ям ветеранів антитерористичної операції на Сході України та навчальним закладам і родинам, що постраждали від бойових дій у Донецькій та Луганській областях. Окрім того, С. Жадан є одним з ініціаторів та найбільш активних волонтерів-артистів за кількістю концертів та творчих вечорів проведених на Сході України для бійців АТО та дітей шкіл Луганської та Донецької

областей» [15, с. 401]. А в червні 2024 року Сергій Жадан вступив до лав Збройних Сил України.

Волонтерська діяльність та військова служба українського письменника знайшла своє активне висвітлення у ЗМІ. В онлайн-медіа «MyKharkov.info», зокрема, повідомляється: «Письменник і музикант Сергій Жадан долучився до лав 13 бригади Нацгвардії “Хартія”» (06.06.2024 р.) (<http://surl.li/agdcks>). Із допису реципієнт дізнається, що митець не заявляв наперед про свій намір стати військовослужбовцем, проте разом з ним до ЗСУ вступив Євген Турчинов – один із музикантів гурту «Жадан і Собаки», що викликало широкий резонанс у суспільстві та схвалення.

Щодо волонтерської діяльності українського письменника, то на сайті «MyKharkov.info» не дуже багато публікацій на цю тему. Одним із повідомлень є таке: «Організатори скасували концерт Сергія Жадана у Мілані, бо він збирав гроші на ЗСУ» (<http://surl.li/hbcjpl>). Тут розповідається про скасування концерту самим письменником, оскільки організатор виступу повідомив Сергію Жадану, що у них заборонено збирати гроші на війну, чим викликав обурення в українського автора і він самостійно відмовився виступати, адже для нього це було принципово важливою справою. Також гра європейців в «пацифізм» була засуджена Сергієм Жаданом, адже відстороненість від політики європейськими народами призводить до продовження і поширення воєнних дій в Україні.

Інтерв'ю з публічними особами також має вплив на громадськість. Висловлення власних думок і позицій підвищує довіру до медіаперсони. Так, на платформі «MyKharkov.info» опубліковано публічні висловлення Сергія Жадана «Жадан: Думаю, багатьох здивувала позиція Харкова і його стійкість (відео)» (<http://surl.li/xgihvl>). Заява Сергія Жадана підкреслює важливість Харкова у воєнний час та його здатність відстоювати свої цінності. Це демонструє не лише силу та стійкість міста, але й його важливу роль у національному спротиві. Висловлювання Сергія Жадана демонструють глибоку трансформацію суспільного життя в Харкові під час

російсько-української війни, коли навіть ті, хто раніше був політично далеким, відчули нагальну потребу долучитися до волонтерської та військової діяльності. Ця зміна відображає не лише зростання громадянської свідомості, а й формування нової соціальної одиниці у відповідь на кризу. Жадан залишається в місті, відчуваючи почуття спільності зі своєю громадою, що свідчить про його глибоку особисту прихильність і моральну позицію.

Висловлювання Сергія Жадана також почасти зустрічаються в онлайновому медіа «Espresso.tv». Наприклад, публікація Дар'ї Тарасової «“Роботи багато”: Жадан розповів, чим займається на військовій службі» від 2 жовтня 2024 р. (<https://espresso.tv/kultura-roboti-bagato-zhadan-rozpoviv-chim-zaumaetsya-na-viyskoviy-sluzhbi>). Ставши штаб-сержантом 2-ї категорії служби військової журналістики, український письменник і громадський діяч продовжує свою діяльність у вигляді документування подій на фронті, що допомагає підняти бойовий дух та інформувати громадськість, щоб зберегти правдиві свідчення про події для майбутніх поколінь і сприяти кращому розумінню реалій війни. Його співпраця з радіо «Хартія», котре надає інформаційну та моральну підтримку військовим ЗСУ, підкреслює його здатність використовувати свій журналістський досвід у конфліктних ситуаціях. Збір коштів та допомога медичним службам мають важливе значення для підтримки стійкості та ефективності фронтових підрозділів.

Звичайних громадян у період російсько-української війни Сергій Жадан також намагається підтримувати та з розумінням ставитися до їх сприйняття воєнних подій. Наприклад, на сайті «Espresso.tv» та сама журналістка Дар'я Тарасова опублікувала матеріал «Жадан про військових і цивільних: “Тилу не потрібно соромитися своєї втоми”» від 26.07.2024 р. (<https://espresso.tv/kultura-zhadan-pro-viyskovikh-i-tsivilnikh-tilu-ne-potribno-soromitisya-svoei-vtomi>). Військовослужбовець наголошує на необхідності зміцнення зв'язків між фронтом і тилом для зменшення непорозумінь і

конфліктів між цими двома сферами суспільства. Його позиція відображає розуміння важливості синергії між цивільними та військовими для підтримки бойового духу та забезпечення ефективної взаємодії і взаємної підтримки у воєнний час. Сергій Жадан наголошує на важливості емпатії та взаєморозуміння між військовими та цивільними. Він закликає до відкритого обміну досвідом, який може допомогти зменшити психологічну напругу та підвищити бойовий дух в обох групах. Жадан підкреслює, що такий підхід допомагає побудувати більш стійке і згуртоване суспільство у воєнний час.

Думки Сергія Жадана як відомого інтелектуала у ЗМІ намагаються публікувати якомога більше. Зокрема, на платформі «Espresso.tv» описано бесіду письменника із журналісткою Сонею Кошкіною – «Після перемоги тиск суспільства на владу буде жорсткішим, – Сергій Жадан» (<https://espresso.tv/pislya-peremogi-tisk-suspilstva-na-vladu-bude-zhorstkishim-sergiy-zhadan>). Сергій Жадан застерігає, що після російсько-української війни влада може зіткнутися з посиленням тиску та контролю з боку суспільства, а це в свою чергу може створити сприятливі умови для політичних маніпуляцій та популізму. Він вважає, що така динаміка може призвести до управління, заснованого на поточних настроях, а не на довгострокових можливостях суспільства. Це підкреслює необхідність більш збалансованого підходу до формування післявоєнної політики.

Звісно, волонтерська діяльність також широко висвітлюється в українських ЗМІ. Так, «Espresso.tv» розповідає про благодійні аукціони, організовані та проведені Сергієм Жаданом. Наприклад, «Книжки й прапори з підписом Залужного: на презентаціях Жадана проведуть благодійний аукціон для ЗСУ» (<https://espresso.tv/knizhki-y-prapori-z-pidpisom-zaluzhnogo-na-prezentatsiyakh-zhadana-provedut-blagodiyniy-auktion-dlya-zsu>). У дописі наголошується, що презентації поетичної збірки Сергія Жадана «Скрипниківка» у різних містах будуть поєднані з благодійними акціями на підтримку Збройних Сил України, що підкреслює відданість письменника громадянській позиції та

підтримці обороноздатності країни. Зокрема, відомо, що у Вінниці теж відбувся такий концерт, де проводився аукціон з різних лотів, в тому числі й розмальовані військові гільзи. Використання культурних заходів для збору коштів є ефективним способом мобілізації ресурсів та підвищення обізнаності про важливі соціальні проблеми.

У цьому ж онлайн-медіа повідомляється: «Жадан у США продав прапори з фронту з підписами бійців, кошти підуть на ЗСУ» (06.03.2023 р.) (<https://espresso.tv/zhadan-u-ssha-prodav-prapori-z-frontu-z-pidpisami-biytsiv-koshti-pidut-na-zsu>). Це була важлива подія у Нью-Йорку, під час котрої український активіст не лише популяризував українську культуру за кордоном, але й залучив міжнародну підтримку для України через продаж символічних прапорів та літератури. Ці прапори, підписані українськими солдатами, та книги з автографом Валерія Залужного стали важливими артефактами, що виражають солідарність та підтримку у боротьбі за незалежність.

На сайті газети «Голос України» волонтерські вчинки Сергія Жадана та його команди також знайшли своє висвітлення. До прикладу матеріал Світлани Чорної від 25.08.2022 р. «Дрони з Любліна прилетіли на передову» (<http://www.golos.com.ua/article/363683>). Тут розповідається, як Fundacja Kultury Duchowej Pogranicza з Любліна допомогла забезпечити українських захисників необхідним спорядженням, адже завдяки їхній підтримці польські та українські волонтери, серед яких був Сергій Жадан, змогли закупити та доставити до Збройних сил України тепловізори, безпілотники та ін. на суму 100 тисяч злотих. Важливо відзначити, що доставку цього вантажу за адресою призначення здійснив відомий український письменник і музикант Сергій Жадан, який також провів творчі зустрічі у Любліні, Варшаві й Кракові із зібранням коштів на ЗСУ, зокрема на придбання автомобілів для харківських рятувальників. Таким чином, завдяки спільним зусиллям Фондації духовної культури пограниччя, польських волонтерів та небайдужих громадян українські захисники отримали необхідне

спорядження. Це також показує, як культура і мистецтво можуть служити великій справі і зміцнювати міжнародну підтримку.

«Громадське радіо» також приділяє увагу волонтерській та військовій діяльності Сергія Жадана. Цікавим є матеріал, випущений в прямий ефір радіо та опублікований на сайті цього ресурсу, «Сергій Жадан: під час першого ефіру радіо “Хартія” почалося бомбардування» (<http://surl.li/nkyilj>). Тут письменник розповідає, як утворилася 13-та бригада НГУ «Хартія» та як він придумав їй назву, котра відображає глибокий символізм і зв'язок з містом Харків, водночас підкреслюючи ширший національний вимір бригади. Дух Харкова в назві «Хартія» нагадує про коріння та фундаментальні цінності бригади. «Хартія» зазвичай означає документ, який проголошує певні принципи, права чи вимоги. У цьому контексті назва підкреслює, що команда діє на основі чітких цінностей і переконань. Важливо, що, незважаючи на своє харківське походження, бригада стала національною. Назва «Хартія» є досить універсальною і не обмежується географічними кордонами. Вона відображає ширші цінності, важливі для всієї країни.

Також Сергій Жадан для «Громадського радіо» розповідає історію бригади «Хартія», котра спочатку була лише невеликим підрозділом. Потім підрозділ перетворився на батальйон, котрий виконував завдання в найгарячіших точках на лінії фронту. І лише згодом відбулось переформування та розгортання батальйону в бригаду. Респондент підкреслює своє задоволення розвитком «Хартії», відзначаючи її зростання, розгортання та вдосконалення. Це є свідченням успішних реформ та ефективного управління підрозділом.

На жаль, під час російсько-української війни гине дуже багато військовослужбовців ЗСУ. Дуже важко побратимам розповідати про загибель своїх друзів, але Сергій Жадан намагається говорити про це на весь світ. Так, в ефірі «Громадського радіо» можна зустріти такий матеріал: «“Фрайкор” втратив командира, проте не втратив мотивації – Жадан про загибель лідера

добровольчого підрозділу» (<http://surl.li/vpsqzl>). На сайті «Громадського радіо» цей матеріал опублікувала Мар'яна Зінченко. Тут повідомляється про загибель лідера і командира добровольчого підрозділу «Фрайкор» Георгія Тарасенка в боях з російськими окупантами в Харківській області. Інформацію про його загибель оприлюднив харківський поет і письменник Сергій Жадан, який сумує за другом Жорою, який завжди йшов вперед у бою, що викликало захоплення і повагу. Письменник згадує кілька операцій, в яких «Фрайкор» брав участь під командуванням Тарасенка. Цей виступ є висловленням скорботи через втрату відважного командира і бійця, який віддав своє життя за захист України. Він також підкреслює важливу роль добровольчого підрозділу «Фрайкор» у бойових діях на Харківщині.

На телевізійному каналі «СТБ» медіаперсона Сергія Жадана як військовослужбовця та волонтера також представлена. Зокрема, заслуговує на увагу його участь у проєкті «Все буде добре», про що повідомлено на сайті «STB.ua»: *«Дивіться онлайн проєкт Все буде добре. Неймовірна правда про українців випуск від 19.08.2022 та дізнайтеся, як українські міста-герої борються з ворогом за свободу. Телеведучий Андрій Бєдняков, письменник Сергій Жадан та музикант Олег Михайлюта розкажуть про життя нескорених рідних міст та незламність їхніх жителів»* (<https://www.stb.ua/dobre/ua/issue/vse-bude-dobre-nejmovirna-pravda-pro-ukrayinci-v-vypusk-ot-19-08-2022/>).

У проєкті телеканалу «СТБ» «Неймовірна правда про зірок» також згадується ім'я Сергія Жадана. На платформі YouTube можна переглянути випуск цієї телепередачі (https://www.youtube.com/watch?v=g__Isi_gfTk) від 30.03.2024 р. Тут обговорюється рішення українського письменника, музиканта, волонтера вступити до лав ЗСУ. Журналістам цього телеканалу Сергій Жадан пояснив, що не ділить свідомих українців на письменників чи неписьменників, музикантів чи немужикантів. Для нього є громадяни України, до котрих він себе також відносить, а тому відчуває

відповідальність за долю рідної країни, особливо в період російської окупації.

А в пізнішому випуску цієї телепередачі під гаслом «Зірки все частіше змінюють сцену на фронт» (<https://www.youtube.com/watch?v=fypxSRhNrRc>) від 15.06.2024 р. сам Сергій Жадан розповідає телеведучим, що рішення вступити на Національної Гвардії України назрівало давно і що разом з іншими учасниками рок-гурту «Жадан і Собаки» вони проходять ВЛК та проходять спеціальне навчання, щоб нести службу у бригаді «Хартія». Таким чином, митці закликають співвітчизників боротися з ворогом України на всіх поприщах – культурному, суспільному, воєнному.

Отже, українські медіа «MyKharkov.info», «Espresso.tv», сайт газети «Голос України», «Громадське радіо» та «STB.ua» активно висвітлюють волонтерську та військову діяльність відомого активіста Сергія Жадана. Це зумовлено тим, що він має широку аудиторію і користується повагою в суспільстві, тому його діяльність привертає увагу ЗМІ та громадськості. Діяльність Жадана різноманітна і охоплює різні сфери: від збору коштів та передачі обладнання для Збройних сил до організації концертів для військових та підтримки культурних ініціатив. Жадан часто дає інтерв'ю та коментарі ЗМІ, в яких розповідає про свою діяльність та ділиться поглядами на ситуацію в країні. Прихід Сергія Жадана до лав Збройних Сил України, зокрема, його служба в бригаді «Хартія», стали дійсно знаковими подіями, що відображають його глибоку відданість та волонтерство під час війни, а тому цей вчинок отримав широкий резонанс у медіа. Його приклад мотивує інших і зміцнює зв'язок між діячами культури та обороною країни.

2.3. Публіцистика Сергія Жадана в інформаційному просторі

Співпраця письменника зі ЗМІ може набувати різних форм і має великий потенціал для розширення аудиторії та впливу на громадську думку. Кожен формат взаємодії з мас-медіа має свої особливості та цілі, які можуть підтримати або розвинути літературну кар'єру письменника, а також забезпечити залучення читачів до широких дискусій. Коли митець поєднує літературну та журналістську діяльність, він має унікальну можливість впливати на аудиторію на різних платформах. Це може значно розширити вплив автора, дозволяючи йому охопити ширше коло тем і залучити читачів, які цікавляться різними жанрами.

О. Читайло зазначає: «Свою позицію літератор може висвітлити у публіцистичному тексті, аналітичному інтерв'ю, художньому творі, надрукованому у періодичному виданні, рецензії тощо. Окрім того, є “нижчі” форми письменницької присутності на шпальтах газет та журналів: короткий подієвий коментар, так зване “зіркове” інтерв'ю, яке зосереджується не на світогляді людини, а на конкретних фактах її життя, зокрема, особистого тощо» [35, с. 121]. Кожна з цих форм співпраці має свої переваги та недоліки і може бути використана письменником залежно від його цілей та стратегії взаємодії з медіа. Важливо, щоб письменники обирали формати, які найкраще відповідають їхнім амбіціям і допомагають їм ефективно та етично достукатися до своєї аудиторії.

На думку М. Іванців, письменницькі роботи С. Жадана містять елементи гонзо-журналістики: «Оповідь у його окремих роботах ведеться від першої особи, порушуються найгостріші питання суспільства, їй притаманна гумористичність і комічність у поєднанні з постановкою проблеми й фактами. Автор детально описує навколишнє середовище, додає діалоги й портретність дійових осіб і дотримується предметності» [12, с. 2]. Гонзо-журналістика, розроблена Хантером С. Томпсоном та іншими письменниками, які прагнули порушити традиційні журналістські практики, стала відома своїм суб'єктивним підходом і злиттям репортера з історією.

Цей стиль підкреслює глибоке занурення журналіста в історію і часто включає елементи сарказму, гумору та іронії, роблячи історію одночасно особистою і провокаційною. На відміну від традиційної журналістики, яка прагне до об'єктивності та нейтральності, гонзо-журналістика характеризується особистим баченням журналістики, емоціями та думками журналіста щодо подій, про які він пише. Стівен Гувер дав таке визначення терміна: «Гонзо-журналістика – це стиль репортажу, де журналіст набагато більше, ніж окремий оглядач подій, що він фіксує. Вона відкидає об'єктивність заради яскравого зображення подій, які суб'єктивно переживав репортер. Гонзо-журналіст є частиною історії або за збігом обставин, або за прагненням узяти участь у формуванні подій» [42, с. 329].

Гонзо-журналісти часто беруть активну участь у подіях, про які вони пишуть. Вони можуть взаємодіяти з іншими учасниками подій, впливати на розвиток ситуації та ставати частиною історії. Тексти гонзо-журналістики часто характеризуються яскравим, динамічним стилем, великою кількістю діалогів, потоком свідомості та експресивною мовою. Це спрямовано на утримання уваги читача і створення більш глибокого емоційного впливу. Гонзо-журналістика часто викликає суперечки та дискусії, оскільки ігнорує багато усталених правил і стандартів журналістської етики. Цей стиль прагне спровокувати реакцію, роздуми або дискусію серед читачів. При цьому М. Іванців з позицій гонзо-журналістики аналізує художню творчість С. Жадана, зокрема, його книгу «Anarchy in the UKR».

Інноваційним підходом до комунікації між автором і читачем є медіавистави, що надають унікальні можливості для обох сторін. Такий спосіб взаємодії може значно розширити аудиторію та поглибити читацьку залученість. Популярністю користується медіаперформанс С. Жадана «Жадан. Нові Розділові», про котрий відгукується А. Бессараб: «Прочитаний автором текст доповнює візуалізація, що поєднує впізнавані образи й абстракції, друкований текст і окремі графічні символи. Нові розділові задають напрям, інтонацію, настрій, самі лишаючись тишею. Вистава

супроводжувалася живим експериментальним звукорядом – для великої прогулянки в створені поетом світи» [5, с. 6].

Популярною в сучасній українській журналістиці є авторська колонка, особливістю котрої є відображення глибокого індивідуального погляду автора на актуальні події та тенденції, що формують громадську думку. Авторські колонки дозволяють журналістам або експертам висловлювати особисті думки та оцінки, що не завжди є можливим в інших форматах новин. Це привносить елемент персоналізації в медіа, дозволяючи читачам асоціювати конкретні погляди з конкретними іменами. За спостереженням Л. Шутяк [39, с. 302-303], С. Жадан веде авторську колонку на «Gazeta.ua» та його ж дописи можна зустріти в рубриці «Погляди – ТСН» на сайті www.tsn.ua. Авторські колонки дозволяють автору глибше аналізувати події, наводити складні аргументи та надавати контекст, що дозволяє читачам отримати більш наочне уявлення про тему. Для багатьох читачів колонки слугують джерелом аналітичної інформації та сайтів, які недоступні у звичайних новинних повідомленнях. Тому колонки часто викликають реакцію – коментарі, лайки, репости в соціальних мережах – і сприяють залученню аудиторії та її взаємодії з медіа. Також колонки можуть впливати на репутацію видання, і тоді вони відображають погляди окремих людей, які не завжди збігаються з думкою редакції чи аудиторії.

Публіцистика С. Жадана також зайняла чинне місце в інформаційному просторі України. Й. Лось вважає публіцистику «словесною й візуальною сферою моделювання свідомості, виявом незгасної активності, динамізму людського духу, політичним і морально-філософським освоєнням історії та актуальної суспільної практики, всеохоплюючим засобом формування особистості, площею вияву інтересів і вартостей людей, суспільних груп і націй, втіленням їх культурної ідентичності» [22, с. 17].

Сергій Жадан є активним автором і співпрацює з різними медіаплатформами, використовуючи різні формати для представлення своїх есеїв. Це дозволяє йому охопити широку аудиторію і донести свої думки до

різних читачів. Жадан пише блоги або публіцистичні статті на різних медіаресурсах, в тому числі авторських колонках, де ділиться своїми думками, враженнями та спостереженнями. Такий формат дозволяє йому безпосередньо спілкуватися з читачами та отримувати зворотній зв'язок.

Есеї Сергія Жадана опубліковані також в різних антологіях. Наприклад, в збірнику «Нерви ланцюга. 25 есеїв про свободу», про котрий Я. Голобородько відгукнувся як про книгу, есеї котрої мають загальний фрейм «надзвичайно драматичний і перспективний у своїй актуальності: доля й ментальність свободи в історії людини, свідомості, суспільства» [2, с. 36]. Також публіцистика Сергія Жадана представлена в збірнику «Євромайдан: хроніка відчуттів», тексти котрого є републікаціями з публіцистичних творів різних платформ. Такий підхід дозволяє не лише зберегти первісний контекст і тональність публікацій, але й відобразити динаміку настроїв і реакцію суспільства на події, що розвивалися в часі. Використання матеріалів з відомих джерел, таких як ТСН та галицькі газети, додає достовірності та репрезентативності зібраному контенту, дозволяючи читачам відчувати «температуру» подій, що відбувалися на Майдані з кінця 2013 до початку 2014 року. Я. Поліщук зазначає: «Так, публіцистична гострота Сергія Жадана чергується тут з граничною відвертістю Юрія Андруховича, а екзистенційна відстороненість Тараса Прохаська з живою іронічністю Юрка Винничука. Усі ці складники співстворять збірний образ Євромайдану очима українських письменників» [27, с. 173].

Публіцистичний збірник «Письменники про футбол» укладав сам Сергій Жадан, який використав футбольну аналогію, обравши 11 авторів для своєї книги, що відповідає кількості гравців у футбольній команді. Це додає збірці оригінальності та підкреслює тематичний зв'язок між літературою та спортом. Поєднання художньої та документальної літератури створює унікальний підхід до теми футболу. М. Штолько так характеризує цю антологію: «Футбол у названій книзі виринає в спогадах, враженнях, потоках чоловічої свідомості. Футбольні елементи подаються в різних

історичних часах (1946 р., радянський період, сучасні роки), різних місцях (Харків, Львів, Київ). До футболу причетні люди різних соціальних прошарків, різних професій (семінаристи, енкаведисти, безробітні, шукачі пригод та легкого заробітку, викладачі, студенти, бандити). Можна аналізувати природу колективів – колективів гравців і колективів уболівальників, а також окремих особистостей» [38, с. 76]. Використання жанрового розмаїття дозволяє читачам зануритися в атмосферу гри з різних точок зору, відчувати емоції та напругу, що виникають на полі та за його межами. Це також збагачує текст різними сюжетними лініями та системою персонажів, кожен з яких може відображати своє унікальне ставлення до футболу, роблячи кожную історію особливою та неповторною.

Тематика футболу в антології «Письменники про футбол» охоплює широкий спектр підходів та інтерпретацій, підкреслюючи універсальність і глибину гри як культурного феномену. Від особистих спогадів до історичних подій, від дворових змагань до професійних матчів - кожен текст досліджує футбол не лише як спорт, а й як важливий елемент культурної та соціальної ідентичності. Це дозволяє читачам не лише насолоджуватися історіями, а й глибше замислитися над різними аспектами футболу, зокрема над його здатністю відображати та впливати на національні наративи, соціальні зв'язки та індивідуальний досвід. Сергій Жадан в есе «Білі футболки, чорні труси» пише: *«Футбол – це велика ілюзія, велика умовність, яка, втім, дозволяє нам лишатися самими собою, не дає нам кінцево замовкнути, розпалює в нас вогні й заливає нас, ярус за ярусом, крижаною водою радості. Футбол, на відміну від решти життя, не до кінця втратив це неймовірне відчуття чесного протистояння, чіткого розподілу, можливості справедливого суддівства»* [26, с. 106].

Цікавою є концепція наративу Сергія Жадана в антології, де футбольний матч є не просто спортивною подією, а моментом «освячення» для уболівальників, що виходить за межі їхнього повсякденного існування. Використання гайдегтерівського поняття «освячення» глибоко символізує

сприйняття футболу як явища, що здатне дати людині відчуття піднесеного та унікального моменту. Оповідь, що охоплює цілу добу, з 5 ранку до 5 ранку наступного дня, дозволяє глибше зануритися в переживання персонажів, від їхнього очікування та повсякденних перипетій до кульмінаційного моменту матчу.

Ще одним виданням есеїв Сергія Жадана є книга «Трициліндровий двигун любові» (у співавторстві з Юрієм Андруховичем та Любком Дерешем). Зокрема, автором циклу «Блок НАТО» тут є Сергій Жадан. Т. Шевченко детально аналізує есеїстичні техніки циклу цього циклу і виокремлює такі: «іронія, сугестивність, інтимізація, що оприявнюють авторський задум відтворити хаос постколоніального сприйняття дійсності» [37, с. 120], що знайшло своє продовження в наступній збірці есеїстики письменника «Коли спаде спека. Бриколаж».

Цикл «Блок НАТО» – це унікальний літературний експеримент, де автор використовує різноманітні стилістичні прийоми для створення групи творів, які ускладнюють читачеві сприйняття їх як єдиного цілого. Це виклик традиційному розумінню літературної цілісності, що підкреслює індивідуальний підхід автора до кожної теми. Образ автора, що пронизує ці різні тексти, втілюється в ролях прямолінійного бунтаря і безкомпромісного аналітика, дозволяючи читачеві побачити не тільки різноманітність тем, але й глибину авторської думки та його здатність висловлюватися категорично. Така подача змушує аудиторію взаємодіяти з текстом на рівні ідей, провокуючи активне обговорення та рефлексію над наведеними аргументами.

Сергій Жадан називає себе митцем у першу чергу: «*Я не політик, я письменник*» [29, с. 174], а в другу чергу вважає себе публіцистом або філософом. У збірці есеїв автор не просто критикує, а прагне відкрити читачеві очі на реальність, підняти завісу над тим, як офіційна культура може слугувати інструментом ідеологічного впливу. Його підхід до есеїстики розкриває глибокий аналіз зв'язків між економікою та ідеологією,

підкреслюючи, як комуністичне минуле продовжує впливати на сучасне культурне середовище в Україні. Відверте висвітлення цих тем спонукає читачів до критичного переосмислення та відкидання ілюзій, які могли сформуватися під впливом стереотипних культурних наративів. Це сприяє свідомому споживанню культурних продуктів та підвищенню обізнаності про реальний культурний контекст. У світлі особистісної свідомості (а також своїх персонажів) він оцінює навколишню дійсність насамперед під естетичним кутом обсервації: есеї Жадана засвідчують постмодерністські техніки іронії й гротеску, епатажності й кітчевості, пародії й трагедії, які мають провідне місце в його літературній творчості, зокрема у романах «Ворошиловград» і «Депеш Мод».

Цикл «Блок НАТО» вражає своєю багатогранністю та глибиною, поєднуючи особистий досвід автора із роздумами про ширші суспільні проблеми. Письменник вміло балансує між розкриттям власних почуттів та аналізом українського суспільства, що робить його твори особливо резонансними та актуальними. Сергій Жадан не просто ділиться особистими спогадами чи досвідом, він часто вдається до карнавального стилю, що руйнує стандартні уявлення і вводить читача у світ, де переплітаються різні культурні та мовні шари. Використання сленгу, розмовної лексики, авторських неологізмів і навіть грубої лексики демонструє його здатність експериментувати з мовою, роблячи її інструментом для прямого, іноді навіть грубого, але завжди емоційно зарядженого вираження. Цей стиль робить його есеї унікально резонансними, надаючи їм сміливості та доступності водночас, роблячи його одним із найвизначніших сучасних українських письменників.

Серія есеїв Сергія Жадана «Блок НАТО» занурює читача у роздуми про важливість культурної самоідентифікації у пострадянському світі. Ці есеї адресовані аудиторії, котра все ще відчуває вплив радянського минулого, що часто переплітається з сучасними пошуками ідентичності.

Автор аналізує, як посттоталітарні реалії формують ще не до кінця визначені культурні контури нової української ідентичності.

Наприклад, в есеї «Червоний Елвіс» розглядаються культурні ідоли та їхнє значення в радянському та пострадянському контекстах, а в «Моїй культурній революції» – наслідки культурних змін, котрі відбуваються на тлі постколоніальних проблем. Есей «Святий Саддам» звертається до питання позиціонування особистості у світі, де старі ідеологічні кордони розмиті, а нові ще не сформовані. Ці есеї виявляються надзвичайно актуальними, оскільки дозволяють глибше зрозуміти процеси переосмислення культурної спадщини на пострадянському просторі та визначення нових векторів культурної та національної ідентичності України в глобалізованому світі.

Есеїстиці Сергія Жадана притаманне розмаїття позицій і ролей, котрі автор обирає для себе під час написання. Така множинність перспектив дозволяє йому ефективно занурюватися в різні аспекти українського та загальнолюдського досвіду, відображаючи їх у всій складності та багатогранності. Жадан часто змінює маски, переходячи від учасника подій до критика чи філософа, що дозволяє йому охопити широкий спектр людських емоцій та думок.

Його стиль письма характеризується постійним коливанням між іронією і серйозністю, між глибоким аналізом і навмисним ігноруванням, що відображає хаотичну і динамічну природу сучасного світу. Такий підхід дозволяє Жадану відтворювати метушню і суєту навколишнього життя, роблячи його есеї особливо живими і реалістичними. Ця здатність відображати складність реальності крізь призму особистої перспективи, поєднуючи філософські роздуми з аналітичними спостереженнями, робить есеї Жадана значущими і цінними для розуміння багатьох аспектів сучасної України і світу в цілому.

Тактика написання есеїв Сергія Жадана ґрунтується на гострому іронічному осмисленні сучасності, що виливається у просту і легку подачу матеріалу. Він створює атмосферу неформальної бесіди між друзями, де

можна без обмежень обговорювати найгостріші теми, акцентуючи увагу на образах хаосу та абсурдності навколишньої дійсності. Такий підхід дозволяє Сергію Жадану вказувати на недоліки та проблеми суспільства без зайвої грубості, зберігаючи при цьому інтелектуальну глибину аналізу. Іронія в його текстах не має на меті розважити чи розсмішити читача, навпаки, через іронічну дистанцію Жадан намагається сфокусувати увагу на тому, що, на його думку, є шкідливим чи морально застарілим у нашому суспільстві. Така тактика дозволяє йому відкрито критикувати та розкладати на частини різні соціальні, політичні та культурні явища, підкреслюючи їхню недосконалість і спонукаючи до роздумів та переосмислення.

Висновки до розділу. Українські медіа «MyKharkov.info», «Espresso.tv», сайт газети «Голос України», «Громадське радіо» та «STB.ua» активно використовують у своїх журналістських матеріалах медіаобраз Сергія Жадана, описуючи події, пов'язані з презентацією його книг, музичних альбомів, благодійних концертів в Україні та за кордоном, збору коштів на ЗСУ та закупівлю обладнання для військових, його служби у лавах Збройних Сил України, а також визнання його творчості та громадської діяльності різноманітними зарубіжними організаціями, отримання літературних премій тощо. Особисте життя українського письменника і музиканта в медіа є мало поширеною темою.

Публіцистика Сергія Жадана в інформаційному просторі України відіграє важливу роль, адже ведення авторських колонок на різних платформах та видання збірок есеїв має важливий вплив на формування громадської думки в умовах російсько-української війни та розширення свідомості співгромадян.

ВИСНОВКИ

Як інструмент громадського впливу медіа беруть участь у суспільних процесах, комунікаційних технологіях, парасоціальних зв'язках. Формування медіареальності в інформаційному просторі передбачає двосторонню комунікацію, фундаментальним елементом котрої постає медіаобраз як результат колективної роботи журналістів. Медіаобраз справляє емоційний вплив на аудиторію і є одиницею виразних засобів ЗМІ, за посередництвом котрого відбувається передача історичного, культурного та соціального досвіду шляхом кодування-декодування інформації за схемою «повідомлення – комунікація – інтерпретація».

Взаємодія медіаобразу із аудиторією залежить від багатьох факторів, серед яких значна роль відводиться візуально-емоційному компонентові. Медіареальність передбачає як відображення дійсності, так і створення альтернативної реальності, що нерідко пов'язана із спотворенням фактів. У такому комунікаційному процесі медіаперсона може здійснювати глибокий вплив на громадську думку. Зв'язок з медіаперсонажем відбувається різними способами, серед котрих: ілюзія безпосередньої близькості та знайомства з медіаобразом; емпатія до медіаперсона відповідно до особистих цінностей та морально-етичних стандартів; постійне «спілкування» з медіаперсоною з метою уникнення самотності; парасоціальні зв'язки з метою адаптації або зміни власної моделі поведінки; фантворчість як результат створення кумира; засіб самоідентифікації підлітків тощо.

Вплив творчої інтелігенції на суспільну свідомість через ЗМІ має особливу значущість в кризові моменти життя держави. Тому медіаобраз Сергія Жадана використовується для підняття бойового духу військовослужбовців і моральної стійкості свідомих громадян в умовах російсько-української війни. Українські медіа до повномасштабного вторгнення російських окупантів на територію нашої держави здебільшого описували творчу діяльність відомого письменника та музиканта. Шпальти

ЗМІ майоріли повідомленням та анонсами про проведення презентацій нових поетичних збірок, прозових творів, радіовистав Сергія Жадана, різних мистецьких проєктів, виставок, фестивалів, книжкових арсеналів за його організації. Багато публікацій було присвячено музичним досягненням Сергія Жадана разом із рок-гуртом «Жадан і Собаки», скандальному кліпові на пісні «Серце» у співпраці із співачкою Христиною Соловій, виходу музичних альбомів «Семафори», «Фокстроти», «Мадонна» та ін.

Починаючи з лютого 2022 року медіаобраз Сергія Жадана більшою мірою трансформувався в національного героя, що пов'язане з активною волонтерською діяльністю письменника, організацією та проведенням ним благодійних концертів і зустрічей задля збору коштів на придбання автомобілів, військового обладнання та спорядження для Збройних Сил України, допомоги постраждалим харків'янам від атаки російських агресорів. Широкого резонансу в українському масмедійному просторі набула новина про вступ Сергія Жадана до 13-ї бригади Національної Гвардії України «Хартія» разом із деякими учасниками гурту «Жадан і Собаки». Його діяльність як військового журналіста і продовження активного волонтерського руху впливає на сприйняття медіаспоживачами образу Сергія Жадана як медіагероя. Особисте життя письменника в сучасних ЗМІ відійшло на другий план і висвітлюється лише в поодиноких дописах.

Чималу роль у формуванні національної свідомості громадян відіграє публіцистична діяльність Сергія Жадана на різних платформах. Зокрема, це його аналітичні інтерв'ю для періодичних видань, ведення авторських колонок для «Gazeta.ua» та «Погляди – ТСН», елементи гонзо-журналістики в художніх творах тощо. На окрему увагу заслуговує есеїстика Сергія Жадана, представлена в таких антологіях, як «Нерви ланцюга. 25 есеїв про свободу», «Євромайдан: хроніка відчуттів», «Письменники про футбол», «Трициліндровий двигун любові», «Коли спаде спека. Бриколаж» та ін. Найбільш дослідженим у вітчизняній науці є цикл есеїв Сергія Жадана

«Блок НАТО», що відзначається авторським стилем подачі інформації, злободенністю тем, широкою популярністю серед читацької аудиторії.

Отже, медіаобраз Сергія Жадана в сучасних медіа набуває все більшої значущості та сприйняття його медіаспоживачами як медіагероя, який творчістю своєю, волонтерською та військовою діяльністю всіляко сприяє швидшій Перемозі України над російським ворогом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова М. Портретування як інструмент творення іміджу в культурі України кінця XX – початку XXI століття: дис. ... докт. філос. за спеціальністю 034 «Культурологія» (03 – Гуманітарні науки). Київ: Інститут проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України, 2024. 199 с.
2. Анкета критиків: краща книжка 2003 року / В. Агеєва, А. Астаф'єв, Є. Баран, В. Брюгген та ін. *Слово і час*. 2004. № 6. С. 34-52.
3. Балалуєва І. Медіаобраз і соціообраз: процеси взаємоуправління в інформаційному суспільстві. *Право і управління. XXI століття*. 2014. №4 (33). С. 86-91.
4. Березовська І. Специфіка художнього медіа-образу політика: досвід феноменологічного аналізу. *Публічне управління: теорія та практика*. 2013. Спец. вип. С. 86-92.
5. Бессараб А. Медіавистави від українських письменників в інформаційно-комунікаційному просторі. *Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації*. 2015. № 3. С. 4-9.
6. Білецька В., Дьяченко Ю. Медіафілософія як інструмент осмислення медіареальності в контексті інформатизації сучасного суспільства. *Філософські обрії*. 2019. № 42. С. 82-86.
7. Волик А. Філософський, психологічний, художній та публіцистичний образи: сутність понять. *Новий вимір науки та освіти. Гуманітарні та соціальні науки*. 2019. Вип. 192, VII(32), I. С. 79-84.
8. Еспресо – український погляд. URL : <https://espresso.tv/pronas>. (дата звернення: 23.01.2025).
9. Євтушенко О. Комунікаційні механізми репрезентації медіаобразу героя. *Держава та регіони. Серія: Соціальні комунікації*. 2015. № 2 (22). С. 18-21.

10. Євтушенко О. Репрезентація героя в сучасних друкованих ЗМІ: функціонально-типологічні особливості. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2014. Т. 56. С. 293-299.
11. Жеребцова Т. Нова медіареальність: здобутки та втрати. *Духовність. Культура. Виклики сьогодення. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (м. Львів, 21-22 квітня 2017р.)*. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2017. С. 66-69.
12. Іванців М. Творчість Сергія Жадана крізь призму експлікації елементів гонзо-журналістики. *Social Communications: Theory and Practice*. 2023. № 15(2). С. 1-16. DOI: 10.51423/2524-0471-2023-15-2-4.
13. Капраль І., Веремчук А., Михайлович О., Івасенко Л. Медіатизація як процес взаємодії автора й аудиторії в українських медіа періоду незалежності (на прикладі постаті Василя Стуса). URL : <http://pvs.uad.lviv.ua/static/media/1-85/19.pdf>. (дата звернення: 14.01.2025).
14. Кирилова О. Імерсивна журналістика: чинники ефективного функціонування. *Communications and Communicative Technologies*. 2019. Вип. 19. С. 48-55.
15. Коляда І., Коляда Ю. Волонтерська діяльність Сергія Жадана. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Історичні наук*. 2020. Т. 30. С. 396-402.
16. Конах В. Виникнення та еволюція поняття «медіа-простір» в науковій думці. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Політологія*. 2015. №2. С. 112-129.
17. Космеда Т. Вербалізація соціально-психологічного феномена медіаобразів у дискурсі сучасної українсько- й російськомовної газети: актуалізація асоціативних зв'язків. *Лінгвістичні дослідження: збірник наукових праць ХНПУ імені Г.С. Сковороди*. 2021. Вип. 54. Ч. 1. С. 89-102.

18. Круглова І. Публіцистика Сергія Жадана в контексті суспільно-політичного життя України. *Збірник тез доповідей IV Міжнародної наукової конференції курсантів і студентів «Культура як феномен людського духу (багатогранність і наукове осмислення)». До 70-річчя Львівського державного університету безпеки життєдіяльності, 16-17 листопада 2017 року.* Львів: ЛДУБЖД, 2017. С. 58-60.
19. Левченко С. Творча інтелігенція крізь призму друкованих ЗМІ Запоріжжя. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Історія.* 2008. Вип. 14. С. 301-303.
20. Литовченко І. Інституціоналізація медіапростору в інформаційному суспільстві: соціально-філософський аналіз. *Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія.* 2015. № 2 (22). С. 42-45.
21. Лікарчук Д. Комунікативні технології у формуванні політичної медіареальності під час конфліктів. *Вісник НТУУ «КПІ». Серія: Політологія. Соціологія. Право.* 2021. Випуск 4(52). С. 47-53.
22. Лось Й. Публіцистика і тенденції розвитку світу: навчальний посібник для вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації: У 2 ч. Ч. 1. Львів: ПАІС, 2008. 376 с.
23. Онищук О. Динаміка трансформації когнітивних стратегій в умовах інформаційного плюралізму. *Актуальні проблеми філософії та соціології : науково-практичний журнал / голов. ред. С. Г. Секундант, відпов. ред. Д. В. Яковлев.* Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2020. Вип. 26. С. 32-36.
24. Пархоменко Я. Публіцистична складова медійного образу. *Вісник електронних і друкованих ЗМІ.* 2015. №1 (23). С. 31-49.
25. Петренко Д. Трансверсальна антропологія медіа : автореф. дис. ... д-ра філос. наук : 09.00.04 – Філософська антропологія. Харків : Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна, 2017. 28 с.

26. Письменники про футбол. Харків : Книжковий клуб «Клуб сімейного дозвілля», 2011. 320 с.
27. Поліщук Я. Література майданного гарту. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Філологічні науки*. 2015. № 6. С. 172-176.
28. Про сайт MyKharkov.info. URL : <https://mykharkov.info/about>. (дата звернення: 22.01.2025).
29. Трициліндровий двигун любові : есеї / Ю. Андрухович; Л. Дереш; С. Жадан; худож.-оформлювач О.Г. Жуков. Харків: Фоліо, 2009. 219 с.
30. Чаплінська Ю. Медіаперсона як взірць для наслідування. Презентація українського досвіду. *Збірник матеріалів IV науково-практичного семінару “Кіберсоціалізація в умовах пандемії” (м. Київ, 5 листопада 2020 р., за ред. Л.А.Найдьонової, укладач. Н.Л. Дятел)*. Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2020. URL : <http://surl.li/icbtdl>. (дата звернення: 19.01.2025).
31. Чаплінська Ю. Модель прояву Я-концепції при парасоціальній взаємодії. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*. 2016. Вип. 37. С. 289-298.
32. Чаплінська Ю. Привабливість образу медіаперсони в рамках парасоціальної теорії. *Проблеми політичної психології. Збірник наукових праць*. 2019. Випуск 8 (22). С. 22-48.
33. Чаплінська Ю. Функціональна модель парасоціальних взаємин. *Психологічний часопис*. 2015. Том 6. № 5. С. 66-79. URL : <https://www.apsijournal.com/index.php/psyjournal/article/view/962/581>. (дата звернення: 19.01.2025).
34. Чернявська Л. Соціопросторові критерії дискурсивних практик медіа. *Наукові записки Інституту журналістики*. Том 57. 2014. С. 27-33.
35. Читайло О. Роль письменника у становленні журналістики. *Вісник Львівського університету. Серія журналістика*. 2012. Вип. 36. С. 121-126.

36. Чурсіна Д., Галич А. Формально-змістові ознаки авторської колонки (на матеріалі жанротворчості С. Жадана). *Регіональні ЗМІ України : історія, сучасний стан та перспективи розвитку : матеріали інтернет-конференції / відп. ред. А.О. Галич*. Старобільськ : Вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2017. С. 211-218.
37. Шевченко Т. Есеїстичні техніки у творчості Сергія Жадана (на прикладі циклу «Блок НАТО»). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2018. Том 29 (68) № 2. С. 116-121.
38. Штолько М. Футбол і сучасна українська література (на матеріалі видання «Письменники про футбол»). *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Т. 31(70). № 4. Ч. 4. С. 75-79.
39. Шутяк Л. Авторська колонка як зразок «нового журналізму» (на прикладі Gazeta.ua і Погляди-ТСН.ua). *Наукові записки Інституту журналістики*. 2013. Т. 52. С. 301-304.
40. Щепакін В. Митці Харкова в російсько-українській війні. URL : <http://ku-khsac.in.ua/article/view/270940/266385>. (дата звернення: 16.01.2025).
41. Eyal K., Cohen J. When good friends say goodbye: A parasocial breakup study. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*. 2006. №50(3). P. 502-523.
42. Hoover S. Thompson and gonzo journalism: A research guide. *Las Vegas: Reference Services Review*, 2009. № 37(3). С. 326-339.
43. Jameson F. Postmodernism, or The Cultural Logic of Late Capitalism. Durham : Duke University Press, 1991. 433 p.
44. Manifold M. Fanart as Craft and the Creation of Culture. *I nternational Journal of Education through Art*. 2009. №5. P. 7-21.

45. Rosengren K., Windahl S. Mass media consumption as a functional alternative. *S ociology of mass communications*. Middlesex, UK: Penguin, 1972. P. 166-194.
46. Rubin A., Perse M., Powell R. Loneliness, parasocial interaction, and local television news viewing. *Human Communication Research*. 1985. № 12. P. 155-180.
47. Tsao J. Compensatory media use: An exploration of two paradigms. *Communication Studies*. 1996. №47(1-2). P. 89-109.
48. Tukachinsky R., Stever G. Theorizing development of parasocial experiences. *Communication Theory*. 2019. № 29 (3). C. 297-318.
49. Zillmann D., Bryant J. Selective exposure to communication . Hillsdale. NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 1985. 264 p.